

ROMANOS

PABLU ROMA LLAKTAPI KREYIKUKMASINKUNATA KILLKARKAN

**Pablu kay kartata Roma llaktapi
kawsak wawkinkunata
paninkunata killkarkan.**

1 ¹Ñuka Pablu *Jesukristuta sirvik kashpayni kay kartata killkaykaykichi. Tata Dios akllawashpa kachawarkan tukuy mayta rishpa salvawananchikuna rimananta yachachikunaynipa.

²Ñawpa tiempu Tata Dios alli yachachikuk runakunata willarkansapa chay salvawananchikuna rimananta killkanankunapa. ³Chay rimananka willawanchisapa Señorninchi Jesukristu Tata Diospa wambran shamunanta. Chay killkadu rimananshina payka shamurkan ñawpa kamachikuk Davidpa mirakninmanta nasik runa kanapa. ⁴Chaymanta Jesukristu wañushkanmanta kawsamuptin Tata Diospa alli rurak Espiritun tukuy runakunata riksichirkansapa tukuy layata atipak Tata Diospa wambran kananta.

⁵Jesukristu ñukata yanapawashpa kachamuwashka tukuy maypi yachachikushpa payta kushichinaynipa. Chashna yachachikuptini aypa runakuna payta kreyishpa kasunankunapa. ^{6,7}Tata Dios kankuna *Roma llaktapi kawsakkunatapish sukaman kuyashushpaykichi akllashushkankichi Jesukristuta

kreyishpa wambrankuna kanaykichipa. Chayrayku munani Tatanchi Dios Señorninchi Jesukristu yanapashunaykichipa kushichishunaykichipa.

**Pablu Roma llaktaman
munarkan riyta.**

⁸Manara nimata willashpayni kayta willaykichi: Tukuy llaktakunapi rimansapa kankuna allita Jesukristuta kreyinaykichita. Chayrayku Jesukristu yanapawaptin Tata Diosta sukaman agradeisini.

⁹Ñuka tukuy shunku Tata Diosta sirvishpa kawsani yachachikushpa paypa wambran Jesukristu salvawananchikunata. Tata Dioska allita yachan tukuy oras mana shaykushpa royanaynita Tata Dios yanapashunaykichipa.

¹⁰Roygani Tata Dios munashpa yanapawanampa rinaynipa kawaknikichi. ¹¹Sukaman munani kawaynikichita yachachinaynipa Jesukristuta ashwan allita kreyishpa kawsanaykichipa. ¹²Kankunapi chayashpayni munani animuchinakunanchikunapa Jesukristuta ashwan allita kreyinanchikunapa.

¹³Wawkinikuna, paninikuna, munani yachanaykichipa aypa kuti munashkani riyta kawaknikichi. Chashna munash-

paynipish kunankaman manara atipashkanirachu riyta. Aypa llaktakunapi yachachikuptini aypa mana *judiyu runakuna Jesukristuta kreyishkasapa. Kunanka llaktaykichiman rinayani chaypipish aypa runakuna Jesukristuta kreyinankunapa. ¹⁴Tata Dios kachamuwashka tukuy runakunata yachachinaynipa. Chayrayku *griego runakunata mana griego runakunatapish, tukuy laya alli yachak runakunata, mana nima yachak runakunatapish yachachinayni tiyan. ¹⁵Chayrayku sukaman munani kankuna Romapi kawsakkunatapish yachachiynikichita Jesukristu salvak kananta.

**Tata Dios tukuy Jesukristuta kreyik
runakunata uchankunamanta
salvankasapa.**

¹⁶Mana nima pinkakunichu yachachikuyta Jesukristu uchanchikunamanta salvawananchikunata. Chashna yachachikuptini aypa runakuna Jesukristuta kreyishpa kawsansapa. Paykuna judiyu runakuna mana judiyu runakunapish Jesukristuta kreyiptinkuna Tata Dios uchankunamanta perdonansapa. ¹⁷Tata Diospa killkadunpi riman: “Tata Diosta kreyishpa kawsak runakuna paywan tantalla kawsankasapa.” Chay rimananpi Tata Dios yachachiwanchisapa payta kreyishpalla kawsaptinkikuna uchanchikunamanta perdonawananchikunata.

**Tata Dios tukuy mana allita
rurashpa kawsak runakunata
kastigankasapa.**

¹⁸Mana alli rurak runakuna mana munansapachu Tata Diospa rimananta kreyiyta. Chaymanta sukkunata pantachichinsapa ama kreyinankunapa. Chayrayku sielupi kawsak Tata Diosnin-

chi paykunata sukaman kastigankasapa.

¹⁹Kikin Tata Dios paykunata tukuy rurashkanta allita kawachiptinkuna atipanmansapa payta riksiyta. ²⁰Tata Dios kay allpata rurashkanmantapacha tukuy runakuna atipanchisapa yachayta pay mana tukuyuniyuk atipak Dios kananta. Mana payta kawashpanchikunapish tukuy rurashkanta kawashpanchikuna atipanchisapa yachayta Tata Dios tiyananta. Chayrayku chay mana alli rurak runakuna mana atipansapachu rimayta Tata Dios mana tiyananta.

²¹Chay runakuna Tata Dios tiyananta yachaykashpankunapish mana munashkasapachu kuyashpa kushichiya. Nima munashkasapachu agradesiyta. Ashwan ashwanta mana allikunata yuyaykushpa kawsansapa. Chayrayku yuyayninkuna tuta likidushina kiparin. ²²Alli yachak kanankunata rimashpankunapish mana nima yachak tukushkasapa. ²³Mana tukuyuniyukta kawsak alli yachak Tata Diosta mana munarkansapachu kuyayta. Chayrayku wañuyta yachak runakunashina, pishkillukunashina, chusku chakiyuk animalkunashina, allpapi aysanakushpa purik animalkunashina ruradukunata kuyarkansapa.

²⁴Chayrayku Tata Dios chay runakunata kawapayashpa manana michansapanachu kikinkuna mana alli munanan kunallata rurashpa kawsanankunapa. Sukwan sukwan pinkakuna layata uchallikushpa kawsansapa. ²⁵Tata Diospa alli rimananta mana kasuyta munashpankuna llulla rimanata munashkasapa kasuyta. Tata Dios rurashkanllata kuyashpa kawsashkasapa. Tukuy laya rurak Tata Diosta mana kuyashkasapachu. Paykuna chashna kawsaptinkunapish ñukanchikuna Tata Diosllata kuyananchikuna tiyan.

²⁶Paykuna mana Tata Diosta kuyana-yaptinkuna payka kawapayashpa

manana michashkasapanachu kikinkuna pinkakuna layata ruranankunapa. Warminkunapish mana allikunata rurayta munashpankuna paykunapura-lla uchallikushpa kawsansapa.

²⁷Chashnashina chay mana alli rurak runakunapish warminkunawan mana allita kawsayta munashpankuna ullkupuralla warmiwanshina kuyana-kushpa uchallikushpa kawsansapa. Ullkumasinkunawan pinkakuna layata ruransapa. Chay runakuna uchankuna-rayku sukaman unkuywan llakishpa kawsansapa.

²⁸Mana Tata Diosta riksiyta munap-tinkuna Tata Dioska kawapayashpa manana michashkasapanachu mana alli yuyanankunata rurashpa kawsanankunapa.

²⁹Paykuna tukuy laya mana allikunata rurashpa kawsansapa. Sukaman uchallikushpa tiyapuykaptin ashwanta munashpa runamasinkunata chiknishpa kawsansapa. Sukaman runakunapa imankunata munashpa makanakushpa wañuchikushpa llullachikushpa piñana-kushpa washanchanakushpa kawsansapa. ³⁰Sukpa sukpa mana allita rimashpa Tata Diosta chiknishpa awtoridarkunata rabyachishpa sukaman kreyinakushpa kikinkunalla alli kanankunata yuyashpa kawsansapa. Sukaman mana alli ruranata yuyashpa ruransapa. Tatankunata mana kasunayashpa kawsansapa.

³¹Tata Diospa rimananta mana entiendinayansapachu. Kikinkuna rimashkankunata mana ruransapachu. Mana ni pita kuyansapachu. Mana ni pita perdonanayansapachu. Mana ni pita llakichinsapachu. ³²Chay laya runakuna allita yachansapa Tata Dios tukuy mana alli rurak runakunata kastigaptin wañunankunata. Chayta yachaykashpankunapish mana allita

rurashpalla kawsansapa. Kushikunsapa runamasinkuna mana allita ruraptinkuna.

**Suknin diya Tata Dios
willawashunchisapa pimi allita
rurashka pimi mana allitachu
rurashka nishpa.**

2 ¹Chayrayku kankuna pipish kashpaykichi ama runamasikichita piñakushpa chataychichu mana alli rurak kanankunata kankunapish chay layalla kashpaykichi. Chashna runamasikichita chatashpaykichi kikikichilla chatanakuykankichi.

²Allita yachanchisapa Tata Dios alli rurak kashpa tukuy mana alli rurak runakunata kuskanpi kastiganankunata.

³Kankuna mana allita ruraykashpaykichi runamasikichita piñakushpa chatashpaykichi ama yuyaychichu Tata Diospa kastigunmanta kishpiyta. ⁴Tata Dios mana shaykushpa mana piñakushpa sukaman kuyashuptikichipish payta sukaman washanchaykankichi. Mana entiendinkichichu Tata Dios sukaman kuyashushpaykichi yanapashunaykichita uchaykichita wanashpa payllata kreyishpa kawsanaykichipa.

⁵Suknin diya Tata Dios tukuy runakunata kuskata willankasapa pimi allita rurashka pimi mana allitachu rurashka nishpa. Chay diya sinchi shunku kaptikichi mana uchaykichimanta wananayaptikichi Tata Dioska sukaman kastigashunaykichi tiyan. ⁶Chaypina Tata Dios suktapish suktapish alli rurashkanchikunarayku mana alli rurashkanchikunarayku pagarawashunchisapa.

⁷Tata Dios tukuy mana sampayashpa alli rurak runakunata, tukuy payta kushichik kuyak runakunata sieluman pushankasapa mana tukuniyukta paywan kawsanankunapa. ⁸Chaymanta

Tata Dios tukuy kikinkuna munashkan-kunata rurak runakunata, tukuy mana alli rurak runakunata, tukuy paypa rimananta mana kasunayak runakunata sukaman piñakushpa kastigankasapa.

⁹Tukuy mana alli rurak runakuna *judiyu mana judiyu kashpankunapish sukaman llakishpa sufrishpa kawsankasapa.

¹⁰Chaymanta alli rurak runakunata judiyu mana judiyu kaptinkunapish Tata Dios kushichishpankuna willankasapa alli rurak kanankunata. ¹¹Pipish kaptinchikuna Tata Dios tukuy runakunata idenllata kuyawanchisapa.

¹²Mana *Moisespa kamachikunankunata yachashpa uchallikuk runakunata mana Moisespa kamachikunanta yachaktashina Tata Dios kastigankasapa. Chaymanta Moisespa kamachikunankunata allita yachashpa uchallikuk runakunata Tata Dios Moisespa kamachikunankunapi rimashkanshina kastigankasapa. ¹³Tata Dios runakunata mana perdonankasapachu Moisespa kamachikunankunata uyariptinkunalla. Tukuy shunku kasushpa kawsak runakunallata perdonankasapa.

¹⁴Chaymanta mana judiyu runakunamanta sukkuna Moisespa kamachikunankunata mana yachashpapih allita rurashpa kawsansapa. Paykunaka kikinkunallamanta yachansapa allikunata rurayta. ¹⁵Chashna allita rurashpa kawsashpankuna tukuy pita kawachinsapa yuyayninkunapi Tata Diospa kamachikunankunata yachanan-kunata. Yuyayninkunapi yachansapa allita mana allita rurashkankunata.

¹⁶Nuka Tata Diospa rimananta yachachikushkaynishina suknin diya payka *Jesukristuta willanka tukuy runakunata pakadu rurashkankunata rikurichinanpa. Chaypina mana allita rurashka kaptinkuna kastigankasapa.

Judiyu runakuna Moisespa kamachikunankunata mana kasunayarkansapachu.

¹⁷Kankuna judiyumasinikuna, rimankichi Moisespa kamachikunankunata kasushpa kawsanaykichita. Alabanakunkichi Tata Diosta kuyanaykichita. ¹⁸Tata Diospa munananta allita yachankichi. Moisespa kamachikunankunata yachakushpaykichi yachankichi akllayta imakunami alli ruranaykichipa nishpa. ¹⁹Yuyankichi atipanaykichita mana yachak runakunata yachachiya allita ruranankunapa. Yuyankichi tutapishina purik runakunata atipanaykichita yanapayta. ²⁰Kankuna yachankichi Moisespa kamachikunankuna tukuy alli yachanata yachachiwananchikunata. Chayrayku yuyankichi mana alli yachak runakunata wambrakunatashina atipanaykichita yachachiya.

²¹Sukaman allita yachachikushpaykichi ¿imapatí kankuna chay yachachikunaykichita mana kasunkichi? Yachachikunkichi ama suwakunankunapa. Chayta yachachikuykashpa ¿imapatí kankuna suwakunkichi? ²²Yachachikunkichi ama chikan warmiwan uchallikunankunapa. Chashna yachachikushpaykichi ¿imapatí chikan warmiwan uchallikunkichi? Ruradu dioskunata chiknishpaykichika ¿imapatí wasinkunamanta suwakunkichi? ²³Kankuna Moisespa kamachikunankunata yachashpaykichi alabanakunkichi. Chashna alabanakushpaykichi mana chaykunata kasunkichichu. Chashna mana kasushpaykichi Tata Diosta mana nimatashina kawankichi. ²⁴Chayrayku Tata Diospa killkadunpi riman: “Kankuna mana allita rurashpa kawsap-tikichi mana kreyikuk runakuna rimansapa Tata Dios mana alli kananta.”

²⁵Kankuna Moisespa kamachikunankunata kasushpa kawsaptikichi alli kashka señaladu kanaykichipa. Mana Moisespa kamachikunanta kasushpa kawsashpaykichika yankamanta señaladu kankichi. ²⁶Chaymanta mana señaladu runakuna Moisespa kamachikunankunata kasushpa kawsaptinkuna Tata Dios paykunatapish willankasapa wambrankuna kanankunata.

²⁷Kankuna señaladu judiyu runakuna kaykashpaykichipish mana Moisespa kamachikunankunata kasushpaykichika mana alli rurak runakuna kankichi. Chaymanta mana judiyu runakuna Tata Diosta kasushpa kawsashpankunata tukuy runakunata kawachinsapa kankunamanta ashwan alli rurak kanankunata. ²⁸Mana señaladu kashkanchikunaraykuchu nima judiyu runakuna nasishkanchikunaraykuchu Tata Diospa wambrankuna kanchisapa. ²⁹Tata Diospa wambrankuna kanchisapa tukuy shunku Tata Diosta kreyishpa kawsashpanchikuna. Mana Moisespa kamachikunankunata kasushkanchikunaraykuchu Tata Diospa wambrankuna kanchisapa. Judiyu runakuna mana kreyiwaptinkunapish Tata Dios willawanchisapa alli rurak kananchikunata.

**Tata Dios allillata
rurashpa kawsan.**

3 ¹Chaymanta ¿ima allitatí surkunchisapa *judiyu runakuna kashpanchikuna? ¿Ima allitatí surkunchisapa señaladu kashpanchikuna? ²Aypa allikunata surkunchisapa judiyu runakuna kashpanchikuna. Suk allita surkunchisapa Tata Dios judiyu runakunallata rimananta kuwashkanchikunarayku.

³Chaymanta judiyu runakunamanta sukkuna Tata Diosta mana kasushpa

kawsaptinkunapish payka mana shaykushpa tukuy rimashkankunata rurana tiyan. ⁴Tukuy runakuna llullakuptinkunapish Tata Dioska mana nima llullakushpa allillata rurashpa kawsan. Paypa killkadunpi riman: “A Tata Dios, kanka allillata rimanki. Suk runakuna mana alli kanaykita rimaptinkunapish allillata rurashpa kawsanki.”

⁵Chaymanta ichara suk runakuna rimanmansapa: “Sukaman uchallikushpanchikuna kawachinchisapa Tata Dios sukaman alli rurak kananta.” Chashna kaptinka Tata Dios kastigawaptinchikuna ¿rimanchimansapachu mana allita ruraykananta? ⁶Mana nima layapi rimanchimansapachu Tata Dios mana alli rurak kananta. Tata Dios mana allita rurashpaka uchallikuk runakunata mana atipanmanchu kastigayta.

⁷Ichara suk runa rimanman: “Ñuka llullakuptinipish Tata Dios kuyawashpa perdonawanka. Perdonawaptin tukuy runakuna rimankasapa Tata Dios alli kananta. Chayrayku llullakuptini Tata Dios mana atipanchu kastigawayta”.

⁸Chashna rimashpa kikinlla llullachinakuykan. Llullakushpa rimansapa: “Tukuy laya mana allikunata ruraypachi runakuna Tata Diosta alabanankunapa”.

Suk runakuna llullachikushpa rimansapa ñuka chashna yachachikunaynita. Tata Dios chay llullakuk runakunata sukaman kastigankasapa.

**Tukuy runakuna
uchasapakuna kanchisapa.**

⁹¿Ñukanchikuna judiyu runakuna kashpanchikuna chay mana judiyu runakunamanta ashwan alli rurakchu kanchisapa? Manami ashwan allichu kanchisapa. Ñukaka ñami yachachishkaykichina tukuy judiyu runakuna tukuy mana judiyu runakunapish uchasapakuna kananchikunata.

¹⁰Tata Diospa killkadunpi willawan-chisapa:

“Mana tiyanchu niman suk alli rurak runa.

Mana niman suk tiyanchu.

¹¹ Mana tiyanchu niman suk alli yachak runa.

Mana niman suk runa Tata Diosta maskanchu.

¹² Tukuy runakuna uchallikushpa Tata Diosmanta ashushkasapa.

Mana alli rurak tukushkasapa.

Mana tiyanchu niman suk alli rurak runa.

Mana niman suk tiyanchu.

¹³ Chay mana alli rurak runakunapa rimanankuna iden sepultura kicharidu millanapa laya asnak-shinami.

Sukaman llullachikushpa kawsan-sapa.

Rimananka machakuypa venenon-shinami.

¹⁴ Sukaman piñayashpa chiknishpa maldisishpa rimansapa.

¹⁵ Utkakushpa kallpansapa runamasinta wañuchik.

¹⁶ Maytapish rishpa tukuy layakunata wakllichishpa aypa runakunata sukaman llakita kunsapa.

¹⁷ Mana yachansapachu allita rurashpa kushikushpa kawsayta.

¹⁸ Mana yachansapachu Tata Diosta manchayta.”

¹⁹Tata Diospa rimanan chayta rimaptin yachanchisapa payka judiyu runakunata kastiganankunata kamachikunankunata mana allita kasushkanunarayku. Chayrayku mana ni pi Tata Diosta ayniyta atipankasapachu. Tata Dios tukuy kay allpapi kawsak mana alli rurak runakunata kastigankasapa.

²⁰Payka mana ni pita willankasapachu perdonadu kananta *Moisespa kamachikunankunata kasushkanrayku. Tata

Dioska kamachikunankunata kuwash-kanchisapa yachachiwananchikunapa uchasapakuna kananchikunata.

**Jesukristullata kreyishpa
kawsaptinchikuna Tata Dios
perdonawanchisapa.**

²¹⁻²²Kunanka Tata Dios yachachiwan-chisapa pipish kashpanchikuna

*Jesukristullata kreyiptinchikuna

perdonawananchikunata. Mana Moisespa kamachikunankunata uyarish-kanchikunaraykuchu perdonawanchisapa. Moiseswan ñawpa alli yachachikukkuna chayllata yachachikurkansapa.

²³Tukuy runakuna uchayuk kanchisapa. Chayrayku mana atipanchisapachu Tata Diospa munananta rurashpa kushichiya. ²⁴Chaymanta Jesukristu uchanchikunarayku wañurkan Tata Dios sukaman kuyawashpanchikuna mana nimata pagaraptinchikuna perdonawananchikunapa. ²⁵Tata Dios munaptin Jesukristu yawarminta ichashpa wañurkan uchanchikunamanta perdonawananchikunapa. Jesukristu ñukanchikunarayku wañushkanta kreyiptinchikuna Tata Dios perdonawanchisapa.

Tata Dios ñawpa tiempu kreyik runakunatapish kuyashpankuna mana piñakushpa perdonarkansapa Jesukristu shamunanta yuyashpa. Chashna paykunata perdonashpa Tata Dios kawachiwanchisapa alli rurak kananta. ²⁶Kunanpish Tata Dios kawachiwanchisapa alli rurak kashpa perdonawananchikunata. Jesukristu wañushkanrayku Tata Dios ñami atipanna tukuy Jesukristuta kreyik runakunata perdonawayninchikunata.

²⁷Tata Diospa kamachikunankunata mana kikinichikunallachu atipanchisapa kasuyta. Jesukristullata kreyiptinchikuna Tata Dios perdonawanchisapa. Chashna Tata Dios perdonawaptinchi-

kuna mana atipanchisapachu alabana-kuyta. ²⁸Chayrayku yachanchisapa Jesukristullata kreyishpa kawsaptinchikuna Tata Dios perdonawananchikunata. Mana Moisespa kamachikunankunata kasushkanchikunaraykuchu perdonawanchisapa.

²⁹¿Tata Dios judiyu runakunallatachu perdonawashunchisapa? Manami. Judiyu runakuna mana judiyu runakunapish Jesukristuta kreyiptinchikuna Tata Dioska perdonawanchisapa. ³⁰Tata Dioska suklallami. Chayrayku tukuy Jesukristuta kreyik runakunata perdonawanchisapa judiyu mana judiyu runakuna kaptinchikunapish.

³¹Chaymanta Jesukristullata kreyishpanchikuna ichara yuyanchimansapa Tata Diospa kamachikunankuna mana nima kananta. Mana allichu chayta yuyananchikunapa. Jesukristuta kreyishpanchikuna yachanchisapa Tata Diospa kamachikunankuna alli kananta.

Tata Dios Abrahamta perdonarkan allita kreyishkanrayku.

4 ¹Ichara tapunakunchimansapa: ¿Imatata rurarkan ñawpa awilunchikuna Abraham Tata Dios perdonanpa? ²Abraham allita rurashkanraykulla Tata Dios perdonashka kaptinka sukaman kikinlla alabanakunman karkan. Chashna kaptinka Tata Dios mana willanmanchu karkan perdonanpa.

³Tata Diospa rimanen willawanchisapa: “Abrahamka Tata Diosta kreyirkan alli rurak alli perdonakuk kananta. Chayrayku Tata Dios willarkan uchankunamanta perdonadu kananta.”

⁴Mash uyariwaychi. Suk runa patronpi trabajashpa trabajunpa chaninta chaskin. Chay trabajunpa chaninka mana regalachu. Patronnin trabajashkanrayku pagaranan tiyan.

⁵Chaymanta ñukanchikuna mana atipashpanchikuna allita rurashpa kawsayta tukuy shunku kreyinanchikuna tiyan Tata Dios uchanchikunamanta perdonawananchikunata. Chashna kreyiptinchikuna Tata Dios kikin munashpa perdonawanchisapa.

⁶Ñawpa kamachikuk Davidpish rimarkan suk runa mana allita rurashpish sukaman kushikun Tata Dios perdonadu kananta rimaptin. ⁷Davidka rimarkan:

“Tata Dios uchanchikunata perdonawaptinchikuna sukaman kushikunchisapa.

⁸ Tata Dios manana uchanchikunata yuyaptin sukaman kushikunchisapa.”

⁹¿Tata Dios pikunatatí uchankunamanta perdonanka? ¿Señaladu *judiyu runakunallatachu perdonanka?

¿Manachu Tata Dios mana judiyukunatapish perdonanka? Ñami willashkaykichina: Tata Dios Abrahamta willarkan kreyishkanrayku perdonadu kananta.

¹⁰¿Aykapiñí Abrahamta chayta willarkan? Manarapish señalachinakup-tinra Tata Dioska Abrahamtaka willarkan perdonadu kananta. Mana señalachinakushkanwashachu chayta willarkan.

¹¹Abrahamta perdonashkanwashata Tata Dios willarkan señalachinakanpa. Chayrayku Abrahamka yacharkan Tata Diosta kreyiptin perdonashkanta. Chashna modomanta aypa mana señaladu runakuna Tata Diosta kreyiptinkuna paykunatapish perdonankasapa. Chay mana señaladu runakunapish Abrahampa mirakninkunashinami. ¹²Abraham manara señalachinakushpara Tata Diosta kreyishkanrayku paypa wambran karkan. Ñukanchikuna señaladu judiyu runakunapish Tata Diosta kreyishkan-

chikunarayku Abrahampa mirakninkunashina kanchisapa.

Abraham kreyirkan Tata Dios tukuy willashkanta rurananta.

¹³Abrahamka kreyirkan Tata Dios tukuy laya atipak kananta. Chayrayku Tata Dios Abrahamta willarkan paypa mirakninkuna tukuy allpapi kawsak runakunata kamachinankunapa. Mana *Moisespa kamachikunankunata kasushkanraykuchu Tata Dios Abrahamta willarkan mirakninkuna tukuy runakunata kamachinankunapa. Abraham kreyikushkanrayku Tata Dios perdonashpa willarkan alli rurak kananta.

¹⁴Tata Dios ñukanchikunatapish mana Moisespa kamachikunanta kasushkanchikunaraykuchu yanapawanchisapa. Moisespa kamachikunankunata kasushkanchikunaraykulla Tata Dios yanapawaptinchikunaka yankamanta payta kreyinchimansapa karkan. Llullakushpa Tata Dios willawanchimansapa karkan kreyiptinchikuna yanapawananchikunata.

¹⁵Moisespa kamachikunankunata mana kasuyta atipaptinchikuna Tata Dioska kastigawananchikuna tiyan. Tata Dios kamachikunankunata mana Moiesta kushka kaptinka mana yachanchimansapachu uchasapa kananchikunata. ¹⁶Chayrayku Tata Dioska kikin munashpa suk regaluta kuwananchikunashina perdonawanchisapa. Tata Dios perdonawananchikunata kreyiptinchikuna payka iden Abrahamtashina perdonawanchisapa. Mana Moisespa kamachikunankunata kasushkanchikunaraykuchu Tata Dioska perdonawananchisapa. Tata Dios Abrahamtashina perdonawaptinchikuna Abrahampa mirakninkunashina kanchisapa.

¹⁷Abrahamka allita kreyirkan Tata Dios wañudukunata kawsachimunanta. Kreyirkan Tata Dios rimashpalla mana

tiyashkanmanta tukuy layata rurashkanta. Chayrayku Tata Dios Abrahamta willarkan: “Aypa llaktakunapi kawsak runakunapa tatankunashina kanayki tiyan.”

¹⁸Tata Dios Abrahamta willarkan warmin wawayananta. Willarkan chay nasik wambranmanta aypata mirananpa. Chashna Tata Dios willaptin Abraham viejuna kaykashpash mana shaykushpa kreyirkan Tata Dios willashkanta rurananta. Chaymanta Tata Dios willashkanshina Abrahampa mirakninkuna aypa tiyarkan.

¹⁹Abraham yaka pachak watayuk kaykashpash allillata kreyirkan Tata Dios willashkanta rurananta. Payka warminwan pakta vieju kashpankuna mallinakurkansapa manana atipanankunata wambrayuk kayta. Chashna mallinakushpankunapish Abraham kreyirkanlla warmin Sara suk wambrata wawayananta. ²⁰Abraham allita kreyirkan Tata Dios willashkanta rurananta. Chashna ashwan ashwanta kreyishpa payllata alabarkan. ²¹Tata Diosta kushichishpalla allita kreyirkan atipananta willashkanta rurayta. ²²Chayrayku Tata Dioska perdonashpa willarkan alli rurak kananta.

²³Tata Dios killkadunpi mana Abrahamllapachu rimarkan alli rurak kananta. ²⁴Señorninchi *Jesukristuta kawsachimuk Tata Diosta kreyiptinchikuna ñukanchikunatapish willawanchisapa perdonadu kananchikunata. ²⁵Señorninchi Jesukristu wañurkan uchanchikunarayku. Wañushkanmanta kawsamurkan Tata Dios uchanchikunamanta perdonawananchikunapa.

Tata Dios perdonawaptinchikuna kushikunchisapa.

5 ¹Kunanka Señorninchi *Jesukristu wañushkanrayku Tata Dios perdonawashkanchikunata kreyishpan-

chikuna paywan tantalla kushikushpa kawsanchisapa. ²Chashna Jesukristu-rayku Tata Dios perdonawananchikunata allita kreyiptinchikuna payka sukaman yanapawanchisapa. Sukaman yanapawananchikunata yachashpa kushikunchisapa. Chaymanta sukaman kushikunchisapa yachashpa paywan tantalla allimata kawsananchikunata.

³Chayta yachashpanchikuna sukaman padeshishpanchikunapish kushikushunchisapalla. Padesishpanchikuna ashwan ashwanta yachakunchisapa mana shaykushpa Jesukristuta kreyishpa kawsayta. ⁴Chashna Jesukristuta ashwan allita kreyishpa kawsashpanchikuna ashwan alli rurak runakuna tukunchisapa. Ashwan ashwanta yachanchisapa Tata Dioswan mana tukuyinyukta kawsananchikunata. ⁵Tata Dios Espiritunta kuwaptinchikuna yachanchisapa kuyawananchikunata. Tukuy chayta yachashpanchikuna padeshishpanchikunapish mana pinkakunchisapachu.

⁶Ñawpa tiempu mana atiparkanchisapachu mana alli ruranchikunamanta kishpiyta. Chayrayku Tata Dios munashkan tiempu Jesukristu uchanchikunarayku wañurkan.

⁷Mana aypa runakuna animukunman sapachu wañuyta runamasinpa lugarninpi chay runamasin alli rurak kaykaptinbish. Ichara suk runa animukunman wañuyta suk kuyanan runa ama wañunanpa. ⁸Chaymanta ñukanchikuna sukaman mana alli rurak kaykaptinchikunapish Jesukristu ñukanchikunarayku wañurkan. Chashna ñukanchikunarayku wañuptin yachanchisapa Tata Dios sukaman kuyawananchikunata.

⁹Jesukristu yawarninta ichashpa wañushkanrayku Tata Dios uchanchikunamanta perdonawashpanchikuna

kastigawananchikunamantapish salvawashunchisapa. ¹⁰Tata Diosta chiknik runakuna kaykaptinchikunapish wambran Jesukristuka wañurkan Tata Dioswan kuyanakushpa kawsananchikunapish. Paywan kuyanakushpa kawsaptinchikuna Jesukristu ñukanchikunawan tantalla kawsashpa uchanchikunamanta salvawanchisapa. ¹¹Manami salvawanchisapallachu. Jesukristu wañushkanrayku Tata Dioswan kuyanakushpa kawsanchisapa. Chayrayku sukaman kushikushpa kawsanchisapa.

Ñawpa awilunchi Adanshina mana alli rurak kanchisapa.

¹²Ñawpa awilunchikuna Adan kallarikkan uchallikuyta. Uchallikushkanrayku kallarikkan viejuyayta wañunankaman. Chashnamanta tukuy mirakninkunapish uchallikushkanchikunarayku wañunchisapa.

¹³Manara *Moisespa kamachikunakuna tiyaptinbish tukuy runakuna uchallikurkansapa. Manara Moisespa kamachikunankuna killkadu tiyaptinra mana yacharkansapachu uchankunarayku ima kastigutami chaskinkasapa nishpa. ¹⁴Chay runakuna kastigunta mana yachashpankunapish Adanpa tiempunmantapacha Moisespa tiempunkaman uchankunarayku wañuksapa. Mana Adanshina uchallikushpankunapish mana allita rurashkankunarayku wañuksapa. Adan yuyachiwanchisapa Jesukristu shamunanta uchanchikunamanta salvawananchikunapish.

¹⁵Adan uchallikushkanrayku mana atipanchisapachu wañuyanta kishpiyta. Tata Dioslla sukaman kuyawashpanchikuna atipan wañunanchikunamanta salvawayninchikunata. Jesukristu wañushkanrayku Tata Dios kikin munashpa uchanchikunamanta perdonawanchisapa paywan tantalla kawsananchikunapish.

¹⁶Ñawpa awilunchi Adan uchallikushkanmantapacha tukuy runakuna uchallikushpa kawsanchisapa. Chayrayku Tata Dios kastigawananchikuna tiyan. Chaymanta Jesukristu wañushkanrayku Tata Dios atipan tukuy laya mana alli rurananchikunamanta perdonawayninchikunata. ¹⁷Awilunchi Adan uchallikushkanrayku tukuy runakuna wañunanchikuna tiyan. Jesukristu wañushkanrayku Tata Dios kikin munashpa sukan kuyawashpanchikuna perdonawanchisapa. Tata Dios perdonawaptinchikuna atipanchisapana allita rurashpa kushikushpa kawsayta.

¹⁸Ñawpa awilunchi Adan uchallikushkanrayku Tata Dioska tukuy runakunata kastigawananchikuna tiyan. Chaymanta Jesukristu wañushkanrayku Tata Dioska tukuy runakunata atipan perdonayta.

¹⁹Ñawpa awilunchi Adan Tata Diosta mana kasushkanrayku aypa runakuna uchallikushpa kawsansapa. Chaymanta Jesukristu Tata Diosta allita kasushkanrayku Tata Dioska aypa runakunata perdonawanchisapa.

²⁰Tata Dios kamachikunankunata Moiesta kurkan tukuy runakuna yachananchikunapa uchasapa kananchikunata. Uchasapa kaptinchikunapish Tata Dios perdonawashpanchikuna ashwanta kawachiwanchisapa kuyawananchikunata. ²¹Sukaman uchallikushpa kawsashkanchikunarayku wañunanchikuna tiyan. Tata Dios sukan kuyawashpanchikuna Jesukristurayku uchanchikunamanta perdonawanchisapa paywan sielupi mana tokuyuniyukta kawsananchikunapa.

Jesukristullata kreyishpanchikuna allita rurashpa kawsashunchisapa.

6 ¹Kunanka ¿imatatí rimashunchisapa? ¿Ashwanta uchallikushpallachu kawsashunchisapa Tata Dios

ashwanta kuyawashpanchikuna perdonawananchikunapa? ²Amana uchallikuy pachinachu. Suk runa wañudu kashpa manana uchallikunachu. Ñukanchikunapish wañudu runashina amana uchallikuy pachinachu.

³¿Manachu yachankichi ñukanchikuna bawtisakushpa *Jesukristuwan tantanakushkanchikunata? Chayrayku suk wañudu runashina manana uchallikushpanachu kawsananchikuna tiyan.

⁴Bawtisakushpanchikuna Jesukristuwan tantalla wañudu pampadushina kashkanchisapa. Pampadushina kaptinchikuna Tata Dios tukuy laya atipak kashpa Jesukristuta kawsachimushkanshina ñukanchikunatapish yanapawanchisapa mushuk kawsayta kawsananchikunapa.

⁵Jesukristuwan tantalla wañudushina kanchisapa amana uchallikushpa kawsananchikunapana. Paywan tantalla kawsachimudushina kanchisapa mushuk kawsayta kawsananchikunapana.

⁶Yachanchisapa Jesukristuwan tantalla kruspi timbidushina kashkanchikunata. Paywan tantalla wañudushina kashpanchikuna manana uchallikushpanachu kawsashunchisapa. Kunanka ñami atipanchisapana allita rurashpa kawsayta. ⁷Wañudushina kashpanchikuna manana uchallikushpanachu kawsanchisapa.

⁸Jesukristuwan tantalla wañudushina kashpanchikuna yachanchisapa paywan tantalla kawsananchikunata. ⁹Yachanchisapa Jesukristu wañushkanmanta kawsamushka kashpa mana kutin wañunata. Manana kutin wañunkanachu. ¹⁰Jesukristu uchanchikunarayku wañushpa suk kutilla wañurkan. Chaymanta wañushkanmanta kawsamushpa Tata Dioswan tantalla paktanakushpa kawsan.

¹¹Chashnashina kankunapish yuyaychi wañudushina kanaykichita

amana uchallikushpa kawsanaykichi-pana. Yuyaychi Jesukristuwan kawsamudushina kanaykichita Tata Diosllata sirvishpa kawsanaykichipa.

¹²Chayta yuyashpa amana munaychinchu uchallikushpa kawsayta. Amana munanaykichillata rurashpanachu kawsaychi. ¹³Ama nima layapi uchallikuychinachu. Munaychi allikunallata rurayta. Wañuymanta kawsamudushina kashpaykichi Tata Diospa munanallata rurashpa kawsaychi.

¹⁴*Moisespa kamachikunankunata mana atipashpanchikuna kasuyta yachanchisapa uchasapakuna kananchikunata. Kunanka Tata Dios kuyawashpanchikuna perdonawashkanchisapa. Chayrayku manana uchallikushpanachu kawsanchisapa.

**Tata Diosllata kasushpa
kawsananchikuna tiyan.**

¹⁵Mana Moisespa kamachikunankunata kasushkanchikunaraykuchu Tata Dios perdonawanchisapa. Payka kuyawashpanchikuna perdonawanchisapa. Tata Dios perdonawananchikunata yachashpa ¿uchallikushpallachu kawsashunchisapa? Ama nima layapi uchallikuy pachinachu. ¹⁶Kankuna yachankichi patronpi trabajashpaykichi chay patrona allita kasunaykichita. Kikikichipa munanaykichillata rurashpa kawsashpaykichika uchallikushpalla kawsaykankichi. Uchallikushpa kawsashpaykichi wañuynikichillata maskaykanchi. Chaymanta Tata Diosta kasushpa kawsashpaykichika paywan tantalla kushikushpa kawsankichi.

¹⁷Kankuna manana uchallikushpanachu kawsaykankichi. Kunanka tukuy shunkuna Tata Diospa rimananta allita kasuykanchina. Chayrayku Tata Diosta agradezini. ¹⁸Tata Dios perdon-

shuptikichi manana uchallikushpanachu kawsaykankichi. Kunanka Tata Diosllata kasushpa allita rurashpa kawsaykankichi.

¹⁹Tukuy kaykunata parlachiykichi allita entiendinaykichipa. Mana chashna yachachiptini mana atipankichimanchu entiendiya. Ñawpaka sukaman uchallikushpalla kawsak kankichi. Kunanka Tata Diosllata kasushpa allita rurashpa kawsanaykichi tiyan.

²⁰Ñawpaka uchallikushpalla kawsashpaykichi mana munashkankichichu allita rurashpa kawsayta. ²¹Uchallikushpa kawsashpaykichi ¿ima allikunatatí surkushkankichi? Wañuynikichillata maskaykashkankichi.

Kunanka chay ñawpa uchallikushkaykichita yuyashpa pinkakunkichi.

²²Kunanka manana ñawpashinanachu uchallikushpa Tata Diosllata kasushpana kawsaykankichina. Manana yankamantanachu kawsaykankichi. Kunanka Tata Diosllata sirvishpa kawsashpaykichi sieluman rinkichi paywan mana tukuy niyukta kawsak.

²³Uchallikushkanchikunarayku wañunanchikuna tiyan. Chashna kaptin pish Tata Dios sukaman kuyawashpanchikuna Señorninchi Jesukristu wañushkanrayku sieluman pushawashunchisapa mana tukuy niyukta paywan kawsananchikunapa.

**Jesukristuta kreyishpa
kawsashpanchikuna wañuymanta
kawsamudushina kanchisapa.**

7 ¹Wawkinikuna, paninikuna, *Moisespa kamachikunankunata riksinchisapa. Allita yachanchisapa wañunanchikuna diyakamanlla chay kamachikunankuna kasunanchikunata. ²Suk ejempluta parlachiykichi. Moisespa kamachikunankuna willawan chisapa kusayuk warmi kusanwan

kawsananpa kusan wañunan diyakaman. Kusan wañuptin chay warmika manana kusayuknachu kiparin. ³Chay warmipa kusan kawsay-kaptinra chikan ullkuwan tantanakush-paka uchallikun. Kusan wañuptin manana kusayukna kashpa kashkan kasarayta munashpa atipanman kasarayta. Kashkan kusayuk kashpa mana uchallikunchu.

⁴Munanayni wawkinikuna, panini-kuna, chay warmipa kusan wañushkan-shina *Jesukristu wañurkan. Wañushkanrayku ñukanchikunapish paywan tantalla wañudushina kashkanchisapa. Manana Moisespa kamachikunankuna-tachu kasunanchikuna tiyan. Kunanka Jesukristu kawsamushkanrayku ñukanchikunapish payllatana sirvikanchisapa Tata Diospa kushichinanchi-kunapa.

⁵Ñawpa uchallikushpa kawsaptinchi-kuna Moisespa kamachikunankuna munachiwashkanchisapa ashwan mana allita rurashpa kawsananchikunapa. Chaypina ashwan ashwanta uchalli-kushpa kawsashpanchikuna wañuynin-chikunata maskarkanchisapa.

⁶Kunanka Jesukristuwan wañudu-shina kashpanchikuna manana uchalli-kushpanachu kawsanchisapa. Jesukristullata kreyishpa kawsashpan-chikuna manana chay ñawpa killkadu kamachikunankunata kasushpanachu kawsanchisapa. Kunanka Tata Diospa Espiritun yanapawaptinchikuna atipanchisapa Tata Diosllata sirvishpa mushuk layata kawsayta.

**Kikinchikunalla mana
atipanchisapachu allita rurayta.**

⁷Chashna alli mushuk layatana kawsashpanchikuna ichara rimanchi-mansapa Moisespa kamachikunankuna uchallichiwananchikunata. Ama

chaytaka yuyaypachichu. Chay kamachikunankuna mana tiyaptinka mana yachanchimansapachu imakunami uchaka nishpa. Moisespa kamachikunankuna willawanchisapa ama sukkunapa ima tiyapunankunata munananchikunapa. Mana chayta willawaptinchikunaka mana yachanchi-mansapachu sukkunapa tiyapunanku-nata munashpanchikuna uchallikuyka-nanchikunata. ⁸Moisespa killkadunpi willawaptinchikuna suk ima mana allita ama ruranchikunapa chaypira chay mana allikunata munanchisapa rurayta. Kamachikunankuna mana tiyaptinka mana yachanchimansapachu uchallikuy-kananchikunata.

⁹Ñawpa manara chay kamachikunankunata yachashpanchikunara uchallikushpanchikunapish mana nimatashina-chu kawarkanchisapa. Chaymanta kamachikunankunata yachashpanchikuna yachashkanchisapana uchallikushkanchikunarayku wañunanchikunata.

¹⁰Tata Dios kamachikunankunata kuwarkanchisapa paywan kawsananchi-kunapa. Chashna Tata Dios munaptin-pish mana atiparkanchisapachu kasushpa kawsayta. Chayrayku wañunanchikuna tiyan.

¹¹Ichara yuyanchimansapa tukuy kamachikunankunata allita kasuyta atipananchikunata. Chashna yuyashpan-chikuna kikinichikunalla llullachinakun-chisapa. Chay kamachikunankunata mana kasuyta atipashpanchikuna wañunanchikuna tiyan.

¹²Tata Dios kamachikunankunata kuwashkanchisapa yachachiwananchi-kunapa allita rurashpa kawsananchiku-ropa. Chayrayku yachanchisapa sukaman allima kananta. ¹³Chashna allima kashpa ¿wañuymanchu kachawanchisapa? Manami chashnachu. Tata Diospa kamachikunankuna allima

kashpa mana alli rurananchikunata kawachiwanchisapa sukaman mana alli ucha kananta. Chashna kawachiwaptinchikuna yachanchisapa sukaman sakra mana alli rurak runakuna kananchikunata. Chaypina uchallikushkanchikunayku wañunanchikuna tiyan.

¹⁴Yachanchisapa Tata Dios sukaman allima kashpa allima kamachikunankunata kuwashkanchikunata. Chay kamachikunankuna allima kaptinpish uchallikushpalla kawsanchisapa.

¹⁵Mana entiendinchisapachu imapami uchallikushpalla kawsanchisapa nishpa. Allita rurayta yachashpanchikunapish mana allitachu ruranchisapa. Mana munananchi ruranakunallata ruranchisapa. ¹⁶Chashna mana munananchikunata rurashpanchikuna yachanchisapa Tata Diospa kamachikunankuna sukaman allima kananta. ¹⁷Chay mana munananchikunata rurashpanchikuna yachanchisapa uchasapa kananchikunata.

¹⁸Yachanchisapa kikinichikunalla mana alli rurak kananchikunata. Yuyayninchikunapi allita rurayta munashpanchikunapish mana atipanchisapachu allita rurayta. ¹⁹Allita rurayta munashpanchikunapish mana allillata ruranchisapa. Alli ruranata mana ruranchisapachu. ²⁰Chashna modomanta mana alli munananchikunata rurashpanchikuna yachanchisapa uchasapa kananchikunata.

²¹Allita rurayta munashpanchikunapish yachanchisapa mana atipananchikunata allita rurayta. ²²Tukuy shunku munanchisapa Tata Diospa kamachikunankunata rurayta. ²³Chayta munashpanchikunapish uchasapa kashpanchikuna ishkey yuyayuk kanchisapa. Chayrayku mana atipanchisapachu allita rurashpa kawsayta. ²⁴Chashna mana atipashpanchikuna allita rurayta

sukaman llakinchisapa. ¿Pití yanapawanchimansapa mana uchallikushpa kawsananchikunapa? ²⁵¡Tata Diosllami atipan! Señorninchi Jesukristu wañushkanrayku payka atipan yanapawayninchikunata allita rurashpa kawsananchikunapa. Chayrayku payta agradesiypachi. Kashkan willaykichi: Munanchisapa Tata Diospa kamachikunankunata kasuyta. Chayta munashpanchikunapish uchasapa kashpanchikuna mana atipanchisapachu allita rurashpa kawsayta.

**Tata Diospa Espiritunta kasushpa
kawsashpanchikuna mushuk
layatana kawsanchisapa.**

8 ¹Kunanka *Jesukristuwan tantalla kawsaptinchikuna Tata Dioska uchanchikunamanta perdonawanchisapa. Tata Diospa Espiritunta kasushpa mana kikinichikunapa munananchikunallata rurashpa kawsaptinchikuna Tata Dioska mana kastigawashunchisapachu. ²Jesukristuwan tantalla kawsaptinchikuna Tata Diospa Espiritunka atipachiwanchisapa amana uchallikushpa kawsananchikunapa. Yanapawanchisapa amana wañuyninchikunatana maskananchikunapa.

³Mana alli rurak kashpanchikuna mana atipanchisapachu *Moisespa kamachikunankunata kasushpa kawsayta. Tata Dios kastigawananchikunamanta mana kikinichikunalla atipanchisapachu kishpiyta. Chayrayku Tata Dios kikin wambran Jesukristuta kachamurkan iden ñukanchikunashina kay allpapi nasinanpa. Chashna Jesukristu runa kashpa uchanchikunarayku kruspi wañurkan ama Tata Dios kastigawananchikunapa. ⁴Jesukristu wañurkan atipananchikunapa Tata Diospa alli kamachikunankunata kasushpa kawsayta. Tata Diospa

Espiritunka yanapawanchisapa paypa munananta mana kikinichikunapa munananchikunata rurashpa kawsananchikunapa.

⁵Suk runakuna mana allikunata rurashpa kawsashpankuna kikinkunapa munanankunallata rurashpa kawsan-sapa. Ñukanchikuna Tata Diospa Espiritunta kasushpa kawsashpanchikuna Tata Diospa munananta rurashpa kawsanchisapa. ⁶Chay kikinkunapa munanankunallata rurak runakuna wañuyninkunata maskaykansapa. Ñukanchikuna Tata Diospa Espiritunta kasushpa kawsashpanchikuna Tata Dioswan tantalla allita kushikushpa kawsanchisapa.

⁷Chay kikinkunapa munanankunata rurak runakuna Tata Diosta chikninsapa. Mana munansapachu nima atipansapachu Tata Diospa kamachikunankunata kasushpa kawsayta.

⁸Chayrayku kikinkunapa munanankunallata rurak runakuna mana atipansapachu Tata Diosta kushichiya.

⁹Ñukanchikuna manana kikinichikunapa munananchikunallata rurashpanachu kawsanchisapa. Tata Diospa Espiritun ñukanchikunapi kawsaptin payta kasushpa kawsanchisapa. Sukkuna mana Jesukristuta kasushpa kawsansapachu mana Espiritun paykunapi kawsaptin. ¹⁰Uchanchikunarayku wañuy yachak runakuna kaptinchikunapish Tata Dios uchanchikunamanta perdona-washkanchikunarayku Jesukristu ñukanchikunapi kawsan. Chashna ñukanchikunapi kawsashpa yanapawanchisapa mushuk layata allita rurashpa kawsananchikunapa.

¹¹Tata Diospa Espiritun Jesukristuta wañushkanmanta kawsachimurkan. Payllami wañushkanchikunamanta ñukanchikunatapish kawsachimuwashchisapa.

¹²Chayrayku wawkinikuna, paninikuna, tukuy chayta yachashpanchikuna manana kikinichikunapa munananchikunata rurashpanachu kawsananchikunatían. ¹³Kikinichikunapa munananchikunata rurashpa kawsashpanchikunaka wañuyninchikunata maskaykanchisapa. Chaymanta Tata Diospa Espiritun yanapawaptinchikuna manana munananchikunata rurashpana kawsanchisapa. Tata Dioswan tantalla kawsashunchisapa.

¹⁴Tata Diospa Espiritun yanapawaptinchikuna Tata Diospa wambrankunakanchisapa. ¹⁵Manana Tata Diosta manchanchisapanachu mana alli patrontashina. Tata Diospa Espiritunta chaskishkanchisapa Tata Diospa wambrankuna kananchikunapa. Chayrayku atipanchisapa Tata Diosta willayta “Tataynimi kanki” nishpa. ¹⁶Tata Diospa Espiritun ñukanchikunapi kawsashpa willawanchisapa Tata Diospa wambrankuna kananchikunata. ¹⁷Tata Diospa wambrankuna kashpanchikuna paypa wambran Jesukristuwan tantalla kawsashunchisapa. Jesukristuwan tantalla kawsashpanchikuna kaypi sufrishpanchikunapish paywan tantalla sielupi sukaman kushikushunchisapa.

Shuyaykanchisapa sieluman riyta Tata Dioswan kushikushpa kawsak.

¹⁸Kay allpapi sufrishpanchikunapish yachanchisapa sielupi Tata Dioswan tantalla kushikunanchikunata. Chayta yachashpa sufrinanchikunata kawanchisapa mana nimatashina. ¹⁹Tukuy Tata Dios rurashkankuna sukaman shuyaykansapa Tata Diospa wambrankuna sielupi kushikushpa kawsananchikunata. ^{20,21}Awilunchi Adan uchallikushmanrayku Tata Dios kikin munarkan tukuy rurashkankuna sukaman mawkayashpa usunankunapa. Chaymanta rimarkan

suknin diya ñukanchikuna paywan sielupi kawsaptinchikuna tukuy rurashkankunatapish mushukta rurananta. Chaypina manana usunkasapanachu.

²²Yachanchisapa kunankaman tukuy Tata Dios rurashkankunaka iden wawayanayaykak warmishina sukaman sufrishpa llakishpa nanayta malliykankunata.

²³Kunanka tukuy Tata Dios rurashkankunawan tantalla llakishpa padesinchisapa. Tata Dioska Espiritunta kuwashkanchisapa sukaman sufrishpanchikunapish kushikushpalla kawsananchikunapa. Allita yachanchisapa suknin diya sielupi kawsashpa sukaman ashwan allita kushikushpa kawsananchikunata. Shuyaykanchisapa Tata Dios wañushkanchikunamanta kawsachimuwananchikunata paywan tantalla sielupi kawsananchikunapa. ²⁴Yachanchisapa suknin diya sielupi Tata Dioswan tantalla kawsananchikunata. Kunanka manara chaypi kawsanchisapachachu. Tata Dios wañushkanchikunamanta kawsachimuwaptinchikuna manana kawsachimuwananchikunata shuyashunchisapanachu. ²⁵Manara sielupi kawsashpanchikunara chayman riyta mana shaykushpalla shuyaykanchisapa.

²⁶Chaymanta imatapish sufriptinchikuna Tata Diospa Espiritunka yanapawanchisapa. Chashna yanapawashpanchikuna mana yachaptinchikuna imashnami roygashunchisapa nishpa payna llakichiwashpanchikuna ñukanchikunapa roygana. Mana entiendina laya rimanata rimashpa Tata Diosta roygana yanapawananchikunapa. ²⁷Tata Diospa munananllata roygana. Chayrayku Tata Dios yuyayninchikunata allita rikishpa yachan imatami Espiritun ñukanchikunapa roygaykan nishpa.

**Tata Dios yanapawaptinchikuna
paymanta mana ni pi
ashuchiwashunchisapachu.**

²⁸Tata Dios akllawashkanchisapa paypa munananta rurananchikunapa. Yachanchisapa payta kuyaptinchikuna paypa munananta ruraptinchikuna tukuy layata allininchikunapa rurananta.

²⁹Ñawpamantapacha Tata Dios riksiwashpanchikuna akllawashkanchisapa wambran Jesukristu allita rurashpa kawsashkanshina kawsananchikunapa. Chashna Jesukristu kawsashkanshina kawsashpanchikuna paypa wawkinkunashina paninkunashina kashpanchikuna tukuy pimanta payta ashwanta kuyanchisapa. ³⁰Ñawpamantapacha Tata Dios akllawashpanchikuna kayawarkanchisapa paypa wambrankuna kananchikunapa. Chashna kayawashpanchikuna perdonawarkanchisapa. Perdonawashpanchikuna sukaman yanapawanchisapa Jesukristu kawsashkanshina allita rurashpa sukaman kushikushpa kawsananchikunapa.

³¹Tukuy chayta yachaykashpa ¿ima ashwantatí rimashunchisapa? Tata Dios sukaman kuyawashpanchikuna yanapawaptinchikuna mana ni pi atipankasapachu paymanta ashuchiwayninchikunata. ³²Tata Dios kuyawashpanchikuna wambran Jesukristuta kachamurkan ñukanchikunarayku wañunanpa. Wambran Jesukristuta kachamushka kashpa paywan tantallata tukuy layapi yanapawashunchisapa.

³³Tata Dios akllawashpanchikuna kikin perdonawaptinchikuna mana ni pi atipankasapachu paypi chatawayninchikunata mana alli rurak kananchikunata. ³⁴¿Pití mana tukuy niyuk ninaman kachawanchimansapa? Mana ni pi.

Jesukristu ñukanchikunarayku wañurkan. Wañushkanmanta kawsamurkan. Kunanka Tata Diospa alli ladunpi tiyaridumi, ñukanchikunapa roygaykan yanapawananchikunapa.

³⁵¿Pití michawanchimansapa Jesukristu kuyawananchikunamanta? Mana ni pi. Ichara runakuna chikniwash-panchikuna padesichiwanchimansapa. Ichara yarkanchimansapa. Llachapanchikuna illanman. Mana alli rurak runakuna raslla wañuchiwanayanchimansapa. Tukuy chayta padesiptinchikunapish Jesukristuka kuyawanchisapallami. ³⁶Tata Diospa killkadunpi riman:

“A, Tata Dios, kanta kasushpa kawsaptinikuna imay orapish kaptin runakuna wañuchiwanaykansapa.

Iden ovejakunashina kanisapa pushawanankunapa wañuchiwasapa.”

³⁷Chashna wañuchiwanayaptinchikunapish Jesukristu sukaman kuyawashpanchikuna yanapawaptinchikuna ashwan allita atipanchisapa payllata kasushpa kawsayta. ³⁸Allita yachanchisapa wañuptinchikuna manara wañuptinchikunapish Tata Dios sukaman kuyawananchikunallata. Mana nima laya *angelkuna nima laya supaykuna nima kamachikuk supaykuna nima kamachikuk runakuna michawan- chisapachu Tata Dios kuyawananchikunamanta. Mana ni kunan nima shamuk tiempu Tata Dioska kunkankachu kuyawayninchikunata. ³⁹Mana nima kay allpapi kamachikukkuna, nima sielupi kamachikukkuna nima Tata Dios rurashkankuna michawashunchisapachu Tata Dios kuyawananchikunamanta. Tata Dios Señorninchi Jesukristuta kachamurkan ñukanchikunapa wañunanpa yachananchikunapa sukaman kuyawananchikunata.

**Pablu sukaman llakirkan
judiyumasinkuna mana
Jesukristuta kreyinayaptinkuna.**

9 ¹*Judiyumasinikuna, ñuka ²*Jesukristuta kreyik kashpayni kuskata mana llullakushpa suk imata willaykichi. Shunkuynipi Tata Diospa Espiritun willawan mana llullakushpa rimanaynita. ²Sukaman llakiptini shunkuyni nanan kankuna Jesukristuta mana kreyinayaptikichi. ³Munayman Tata Dios ñukata Jesukristumanta ashuchiwashpa kastigawananza ama kankunata kastigashunaykichipa.

⁴Judiyumasinikuna, ñukanchikuna awilunchikuna *Israelpa mirakninkunami kanchisapa. Tata Dioska akllawar- kanchisapa wambrankuna kananchikunapa. Tata Dios llipyak puyupi awilunchikunata yachachiksapa. Paykunawan paktuta rurarkan. *Moisespa kamachikunankunata kurkansapa. Yachachir- kansapa payta kuyashpa kawsanankunapa. Willarkansapa salvakukninkunata kachamunanta. ⁵Ñukanchikuna Abrahampa Isakpa Jakobopa miraknin- kuna kanchisapa. Paykunapa miraknin- kunamanta Tata Diospa kachamushka wambran Jesukristu nasirkan. Payka Dios kashpa tukuy layapi kamachikun. Chayrayku mana tukuyniyukta akuychi alabaypachi.

**Tata Dios tukuy
rimashkanta ruranka.**

⁶Judiyumasinchikuna awilunchikuna Israelpa mirakninkuna kashpankunapish mana tukuychu Tata Diospa wambran- kuna. Chayrayku Tata Dios mana yanapansapachu. Tata Dioska rimash- kanta tukuy kreyik runakunapa rurán. ⁷Mana tukuy awilunchikuna Abrahampa mirakninkunachu Tata Diospa wambrankuna. Ñawpa tiempu

Tata Dioska Abrahamtaka willarkan:
“Wambrayki Isakpa mirakninkunallata
yanapashasapa.”

⁸Chayta rimashpa Tata Dios yachachi-
wanchisapa judiyumasinchikuna
Abrahampa mirakninkuna kashpanku-
napish mana tukuychu Tata Diospa
wambrankuna. Tata Dios tukuy rimash-
kanta rurananta kreyik runakunallata
akllarkansasapa wambrankuna kananku-
napa. ⁹Tata Dios Abrahamta willarkan:
“Suk tiempukaman shamuptini warmiki
Sara wawayanka.” Abrahamka
kreyirkan Tata Dios chay willashkanta
rurananta.

¹⁰Chaymanta ñawpa awilunchikuna
Isakpa warmin Rebeka mellisu wambra-
kunata wawayarkan. ¹¹⁻¹³Chay mellisu-
kuna manara nasishpankunara manara
nima allita nima mana allita ruraptinku-
nara Tata Dios Rebekata willarkan:
“Primeru nasik wawaykimi washa nasik
wawaykita sirvinka.” Chashnalla Tata
Dios killkadunpi riman: “Jakobota
kuyashpa yanaparkani. Wawkin Esawta
mana yanaparkanichu.” Chashna Tata
Dios rimashpa yachachiwanchisapa
runakuna manarapish allita mana allita
ruraptinkuna kikin munashpa
paykunata akllansapa paypa munananta
ruranankunapa.

¹⁴Tata Dios munashkan runakunallata
yanapaptin ¿rimanchimansapachu Tata
Dios mana alli rurak kananta? Ama
chashnaka rimaypachichu. ¹⁵Ñawpa
tiempu Tata Dioska Moisesta willarkan:
“Pitapish kaptin munashpayni yanapa-
sha. Pitapish kaptin munashpayni
llakichisha.” ¹⁶Chayta rimaptin yachan-
chisapa mana munashkanchikunarayku-
chu nima rurashkanchikunaraykuchu
Tata Dioska llakichiwashpanchikuna
yanapawananchikunata.

¹⁷Chaymanta ñawpa killkadunpi Tata
Dios Egipto llaktapa kamachikuk

*Faraonta willarkan: “Ñukami churash-
kayki kamachikuk kanaykipa yachanay-
kipa ñuka tukuy laya atipak kanaynita.
Munani tukuy allpapi kawsakkuna
riksiwanankunapa.” ¹⁸Chashna Tata
Dios rimaptin yachanchisapa kikin
munashpa suk runakunata llakichishpa
yanapanankunata. Kikin munashpa
sinchi shunkuyuk runakunata sakinsapa
ashwan sinchi shunkuyuk tukunanku-
napa.

¹⁹Ichara rimankichiman: “Mana ni pi
atipanmanchu Tata Diosta michayta
kikinpa munananta rurananpa. Chashna
kaptin ¿imapatí Tata Dios runakunata
kastigankasapa?” ²⁰Chashna rimashpay-
kichika mana allitachu rimaykankichi.
Ama Tata Diosta washanchashpa
yuyaychichu mana alli rurak kananta.
Metomanta ruradu olla rurak runata
mana willanmanchu: “¿Imapatí mana
allita rurawashkanki?” ²¹Chay ollata
rurak runaka munashkan layallata
ruran. Metomanta suk ollakunata ruran
fiestakunallapa. Chay metollamanta
ollakunata ruran tukuy diya trabajachi-
nankunapa.

²²Tata Diospish munashkan layata
ruran. Uchasapa runakunata kastiganan
tiyan kawachikunanpa tukuy laya
atipak kananta. Chashna kaptinpish
mana piñakushpara manara chay
kulluchinanpa runakunata kastigashka-
saparachu. Chaymanta ashwan mana
allita rurashpa kawsaptinkuna kastiga-
nankuna tiyan. ²³Chaymanta Tata Dios
ñukananchikunata kuyawashpanchikuna
perdonawashkanchisapa sieluman
rinanchikunapa paywan tantalla
kawsak. Ñawpamantapacha willawash-
kanchisapa paywan tantalla kushiku-
nanchikunapa. ²⁴Judiyu runakuna mana
judiyu runakuna kaptinchikunapish
Tata Dios akllawashkanchisapa paypa
wambrankuna kananchikunapa.

²⁵Chay ñawpa yachachikuk Oseaspa killkadunpi Tata Dioska rimarkan:

“Mana ñukapa kashkakunata willashasapa wambraynikuna kanankunapa.

Mana kuyadu runakunata willashasapa kuyaduynikuna kanankunapa.”

²⁶Chay killkadunllapi riman:

“Kankuna mana Tata Diospachu kashkankichi.

Kunanka kawsak Tata Diospa wambrankunana kankichi.”

²⁷Chay ñawpa yachachikuk Isaiyaspish yachachikushpa judiyumasinkunapa rimarkan: “Awilunchikuna Israelpa mirakninkuna playashina mana yupaypa laya kashpapis paykunamanta sukkunalla Tata Diospa kastigunmanta kishpinkasapa. ²⁸Utkana Tata Dioska rimashkanta rurashpa tukuy uchallikuk runakunata sukaman kastigankasapa.”

²⁹Chay yachachikuk Isaiyaslla rimarkan:

“Tukuy layata atipak Tata Dios mana llakichiwashpanchikunaka Sodomawan Gomorra llaktata-shina ñukanchikunatapis kulluchiwanchimansapa.”

Judiyu runakuna mana Tata Diosta kreyinayarkansapachu.

³⁰Tata Dios tukuy chayta rimaptin ¿imatatí rimanchimansapa? Mana judiyu runakuna mana nima yuyashkasapachu Tata Dios paykunata perdonankunata. Mana yuyashpankunapish Tata Diosta kreyiptinkuna payka perdonashkasapa. ³¹Chaymanta judiyu runakuna Moisespa kamachikunankunata sukaman kasuyta munashpankunapish mana atiparkansapachu. Chayrayku Tata Dioska mana perdonarkansapachu. ³²¿Imapatí Tata Dios paykunata mana perdonarkansapa? Judiyu runakunaka yuyarkansapa

kikinkunapa alli ruranankunaraykulla Tata Dios perdonanankunata. Mana munarkansapachu payta kreyishpa kawsayta Tata Dios perdonanankunapa. Paykunaka sinchi rumipi mitkakukshinami karkansapa. ³³Tata Diospa killkadunpi riman:

“Sion llaktaynipi suk sinchi rumitashina churasha.

Chaypi aypa runakuna mitkakunkasapa.

Chaymanta chay sinchi rumipi kimikukkunata mana llullachishpa yanapashasapa.”

Pablu sukaman munan judiyumasinkuna Jesukristuta kreyishpa kawsanankunapa.

10 ¹Wawkinikuna, paninikuna, tukuy shunku munashpa Tata Diosta sukaman roygani *judiyumasinkunata salvanankunapa. ²Allita yachani paykuna sukaman munanankunata Tata Diosta sirviyta. Payta sirviyta munashpankunapish mana munansapachu kreyihta *Jesukristu salvakunkinkuna kananta. ³Mana yachanayansapachu Tata Dioslla uchankunamanta salvanankunata. Munansapa kikinkuna rurashkankunaraykulla Tata Dios salvanankunata. Mana munansapachu Jesukristuta kreyiptinkuna Tata Dios salvanankunapa. ⁴Jesukristulla tukuy Tata Diospa kamachikunankunata kasushpa kawsarkan. Chayrayku paylla tukuy payta kreyik runakunata atipan salvayta.

⁵Runakuna kikinkunalla Tata Diospa kastigunmanta kishpiyta munashpa tukuy kamachikunankunata allita rurashpa kawsanankuna tiyan. Moiseska killkarkan: “Suk runa allita tukuy kamachikunankunata kasushpa kawsap-tinra Tata Dioska kastigananmanta salvanka.” ⁶Chaymanta tukuy kamachi-

kunankunata mana kasuyta atipaptinchikuna Tata Dios rimarkan Jesukristu-llata kreyiptinchikuna salvawananchikunata. Moisespa killkadunpi riman: “¿Pití atipanman sieluman riyta salvawakninchikunata pushamuk?” Mana ni pi atipanchimansapachu. Chayrayku Tata Dios kikin munashpa Jesukristuta kachamurkan salvawananchikunapa. ⁷Moisespa killkadunpi riman: “¿Pití tuta likidu uchkuman atipanman urayayta wañuduta surkumuk kashkan kawsamunanza?” Mana ni pi. Tata Dioslla Jesukristuta wañushkanmanta kawsachimurkan.

⁸¿Imatatá yachachiwanchisapa chay Moisespa riman? Paypa killkadunpi riman: “Tata Dioska rimananta allita entiendichishushkankichi tukuy shunku kreyishpa allita rimashpa kawsanaykichipa.” Chay rimananllata ñukaykuna yachachiykaykichi Jesukristullata kreyinaykichipa.

⁹Rimananchikuna tiyan Jesukristu tukuy layapi kamachiwakninchikuna kananta. Tukuy shunku kreyinanchikuna tiyan Tata Dios wañushkanmanta kawsachimushkanta. Chayta kreyiptinchikuna Tata Dios salvawanchisapa. ¹⁰Tukuy shunku chayta kreyiptinchikuna Tata Dioska uchanchikunamanta perdonawanchisapa. Jesukristu kamachiwakninchikuna kananta rimaptinchikuna Tata Dioska salvawanchisapa.

¹¹Tata Diospa killkadun riman: “Tata Dios mana llullakuk kaptin tukuy payta kreyik runakuna mana llullachiduchu kankasapa.” ¹²Jesukristuka tukuy judiyu runakunapa tukuy mana judiyu runakunapapish kamachikukninkunami. Suk imata mañaptinchikuna sukaman allita yanapawanchisapa. ¹³Pipish kaptin Señorninchi Jesukristuta salvanankunapa roygaptinkuna payka salvankasapa.

¹⁴Chaymanta ¿imashnatí Jesukristuta mana kreyik runakuna roygankasapa yanapanankunapa? ¿Imashnatí payta kreyinkasapa manara yachashpara Jesukristu salvakuk kananta? ¿Imashnatí yachankasapa salvakuk kananta mana ni pi yachachiptinkuna? ¹⁵Mana ni pi yachachikukunata kachaptinkuna ¿imashnatí rinkasapa yachachikuk? Tata Diospa killkadunpi riman: “Aypa runakuna Tata Dios uchanchikunamanta salvawananchikunata yachachikuypi purinsapa. Tata Dios paykunata sukaman kushichinsapa.”

¹⁶Chay yachachikuk runakuna Tata Diospa rimananta yachachikuptinkunapish aypa runakuna mana kreyinayarkansapachu. Chay ñawpa yachachikuk Isaiyas killkadunpi riman: “A Tata Dios, rimanaykita yachachikuptinipish aypa runakuna mana kreyinayansapachu.” ¹⁷Chashna Isaiyas rimaptinipish ñukanchikuna Jesukristu salvawananchikunata yachachikuptinchikuna aypa runakuna chayta uyarishpa tukuy shunku kreyinsapa.

¹⁸Kunanka tapuykichi: ¿Manachu tukuy maypi judiyu runakuna Tata Diospa rimananta uyarishkasapa? Ariya tukuy maypimi uyarishkasapa. Tata Diospa killkadunpi riman:

“Tukuy maypimi alli yachachikukuna chayashkasapa.

Tukuy allpapi kuchun mañanpi yachachikuypi purishkasapa.”

¹⁹Kashkan tapuykichi. ¿Manachu judiyumasinikuna yachashkasapa Tata Dios tukuy allpapi kawsak runakunata munananta salvaysapata? Ariya paykunaka yachashkasapa. Moisespa killkadunpi Tata Dioska riman:

“Ñuka *Israel runakunata piñachishasapa mana judiyu runakunata salvashpayni.

Mana entiendik runakunata kuyapitini kawashpankuna piñakunkasapa.”

²⁰Chaymanta Isaiyas mana manchakushpa Tata Dios rimashkanta killkarkan:

“Mana maskawak runakuna ñukata tariwashkasapa.

Mana munawak runakunata yachachishkanisapa riksiwanankunapa.”

²¹Chaymanta Isaiyaspa killkadunpi Tata Dioska riman: “Makinita kicharishpa Israel runakunata kayaptinipish paykunaka mana nima munawansapachu nima kasuwanayansapachu.”

**Judiyu runakunamanta sukkunalla
Tata Diosta kasushpa kawsansapa.**

11 ¹Kunan tapuykichi: ¿Tata Dios tukuy *judiyu runakunatachu sakiwashkanchisapa? Manami tukuytachu sakiwashkanchisapa. Ñukapish judiyu runami kani. Ñawpa awilunchi Abrahampa mirakninmi kani. Benjamina ayllunmi kani. ²Abrahampa tiempunmantapacha Tata Dios judiyukunata akllawashkanchisapa paypa wambrankuna kananchikunapa. Manami tukuytachu sakiwashkanchisapa. ¿Manachu yuyankichi chay alli yachachikuk Eliyas Tata Diosta willashkanta? Payka judiyumasinkunata chatashpa Tata Diosta willarkan: ³“A Tata Dios, judiyumasinikuna alli yachachikuk runakunata wañuchishkasapa. Kanpa *altarnikikunata urmachishkasapa. Ñukallata mana wañuchiwashkasapachu. Ñukatapish wañuchiwanayaykansapa.”

⁴Eliyas chayta willaptin Tata Dioska aynirkan: “Manami kanllachu kishpishkanki. Ñuka kanchis waranka kasuwak judiyumasikikunata yanapaptini mana kunkurikushkasapachu ruradu dios *Baalta kuyanankunapa.”

⁵Chashnashina kunanpish Tata Dios judiyumasinchikunamanta sukkunallata

kuyawashpanchikuna yanapawaykanchisapa payta kreyishpa kawsananchikunapa. ⁶Tata Dios kikin munashpa kuyawashpanchikuna yanapawaykanchisapa. Mana ñukanchikuna allita rurananchikunaraykuchu Tata Dios yanapawanchisapa. Ñukanchikunapa rurananchikunaraykulla Tata Dios yanapawashpanchikunaka mana kikinlla kuyawashpanchikunachu yanapawanchimansapa.

⁷Tukuy chaykunata yachashpa ¿imatatí entiendinchisapa? Aypa judiyumasinchikuna Tata Dios yanapanankunata munaptinkunapish payka mana yanapashkasapachu. Chaymanta ñukanchikuna *Jesukristuta kreyiptinchikuna Tata Dioska akllawashpanchikuna yanapawashkanchisapa. Judiyumasinchikuna Jesukristuta mana kreyishpankuna sinchi shunku tukushkasapa.

⁸Tata Diospa killkadunpi *israel runakunapa rimarkan: “Mana Tata Diosta kreyiptinkuna payka sakirkansapa mana entiendik kanankunapa. Kunankaman mana nimata entiendinsapachu. Ñawinkuna tiyaptinpish mana kawakukshina tukunsapa. Rinrinkuna tiyaptinpish mana uyarikukshina tukunsapa.”

⁹Chaymanta ñawpa awilunchi Davidpa killkadunpi riman:

“A Tata Dios, chay chikniwak runakuna kushikushpa allita mikuptinkuna kanka suk trampapi nitichikshina kastigan-kisapa.

¹⁰Kanta mana kreyishuptinkuna yuyayninkunata pantachichipunkisapa rimanaykita ama entiendinankunapa.

Mana entiendishpankuna llashak karga aparidushina sukaman llakishpa kawsankasapa.”

Tata Dios mana judiyu runakunata yanapankasapa.

¹¹Kashkan tapuykichi: ¿Tata Dios chay mana kasunayak judiyu runakunata sakishkasapachu ama kutin payta kasunankunapa? Manami. Tata Dios munan kashkan kasunankunapa. Judiyu runakuna mana Tata Diosta kasunayap-tinkuna payka munarkan mana judiyu runakunata salvaysapata. Munarkan judiyu runakunapish chayta kawash-pankuna kashkan animukushpa payta kuyashpa kasushpa kawsanankunapa. ¹²Judiyu runakuna mana Tata Diosta kasuptinkuna payka tukuy allpapi kawsak mana judiyu runakunata sukaman tukuy layapi yanapashkasapa. Chaymanta judiyu runakuna kashkan Tata Diosta kasuptinkunaka payka tukuy runakunata sukaman ashwanta yanapankasapa.

¹³Kunanka kankuna mana judiyu runakunata parlachinayaykichi. Tata Dioska kachamuwashka kankunata yachachinaynipasapa. Chayrayku sukaman kushikushpa yachachiykichi. ¹⁴Chashna kankunata yachachishpayni munani judiyumasinikunatapish animuchiya kankunashina Jesukristuta kreyinankunapa. ¹⁵Tata Dios judiyuma-sinikunata sakiptin mana judiyukuna atiparkansapa paywan tantalla kushikushpa kawsayta. Chaymanta judiyumasinikuna kashkan Tata Diosta kasuptinkuna payka ashwan aypa runakunata kushichinkasapa. Paykunaka wañuyamanta kawsamudu-shina kankasapa.

¹⁶Kunan suk ejempluta parlachiykichi: Ñawpa tiempu ñukaykunapa awiluyni-kuna Tata Diosta kasushpankuna paypa wambrankuna karkansapa. Ñukanchiku-napish Jesukristuta kreyishpanchikuna Tata Diospa wambrankuna kanchisapa.

Chay ñawpa Tata Diosta kasuk awiluynikunaka kaspipa sapinshina karkansapa. Ñukanchikuna Jesukristuta kreyishpanchikuna chay kaspipa ramankunashinami kanchisapa. Paykunapish ñukanchikunapish Tata Diospami kanchisapa.

¹⁷Suk judiyumasinikuna Tata Diosmanta ashurkansapa. Paykunaka alli *olivo kaspipa tipidu ramankunashi-nami. Kankunaka mana judiyu runakuna sachapi wiñadu olivo kaspipa ramankunashinami kankichi. Tata Dioska kankunataka chay alli tarpudu olivo kaspipi apichishushkankichi. Chay alli olivo kaspipi apichidushina kaptiki-chi chay kaspipa sapin kawsachishunki-chi. Awiluynikuna Tata Diosta kasushkankunarayku kankunapish allita yachankichi Tata Diosta kasushpa kawsayta.

¹⁸Tata Diosta kasuk judiyu runakuna chay olivo kaspipa ramankunashinami. Kankuna chay alli olivo kaspipi apichidu ramankunashina kashpaykichi ama yuyaychichu judiyukunamanta ashwan alli kanaykichita. Allita yuyaychi chay kaspipa sapinrayku kawsanaykichita. Allita yuyaychi Tata Dios awiluynikunata yanapashkankuna-rayku kankunatapish yanapashuykanay-kichita.

¹⁹Ichará yuyaykankichi alli kashkayki-chirayku Tata Dios mana alli ramanku-nata tipishkanta kankunata olivo kaspipi apichishunaykichipa. ²⁰Ama chashnaka yuyaychichu. Tata Dioska chay ramankunata tipirkan mana payta kreyishkankunarayku. Chay kaspipi Tata Dioska kankunata apichishushkan-kichi payta allita kreyishkaykichirayku. Ama yuyaychichu kankunalla alli rurak kanaykichita. Kushikushpa Tata Diosta kasushpa kastigashunaykichita manchashpa kawsaychi. ²¹Judiyu

runakuna chay kikin olivo kaspipa ramankunashina karkansapa. Tata Dioska paykunata mana perdonarkansapachu mana payta kreyiptinkuna. Kankunatapish mana perdonashunkichichu mana payta kreyiptikichi.

²²Mash allita yuyaychi. Tata Dios sukaman kuyawashpanchikunapish mana allita ruraptinchikuna kastigawanchisapa. Mana kreyinayak judiyumasinikuna mana allita ruraptinkuna Tata Dios kastigarkansapa. Kankuna payta kreyiptikichi kuyashushpaykichi yanapashushkankichi. Chayrayku Tata Diosta allita kreyishpalla kawsanaykichi tiyan. Mana allita rurashpa kawsaptikichika kankunatapish kastigashunkichi. ²³Chaymanta mana kasunayak judiyumasinikuna kashkan Tata Diosta kreyiptinkunaka payka kashkan yanapankasapa. Paykuna olivo kaspipa tipidu ramanshina kaptinkuna Tata Dioska paykunata atipan kashkan apichiyta. ²⁴Kankuna mana judiyu runakuna kashpaykichi sachapi wiñadu olivo kaspipa ramanshina kashkankichi. Tata Diosta kreyiptikichi payka chaskishushpaykichi yanapashushkankichi. Alli olivo kaspipi apichishushkankichi. Chaymanta judiyumasinikuna kashkan Tata Diosman kutimuptinkuna payka kushikushpa chaskinkasapa. Paykuna kikin olivo kaspipa ramankunashina kashpankuna Tata Dioska alli olivo kaspipi kashkan apichinkasapa.

**Tata Dios judiyu runakunata
kuyashpa munan yanapaysapata.**

²⁵Wawkinikuna, paninikuna, munani Tata Diospa ñawpa pakadu yuyayninta yachanaykichipa. Chayta yachashpaykichi ama yuyanakyuchichu judiyumasinikunamanta ashwan alli yachak kanaykichita. Ariya suk judiyumasinikuna

shunkunkunata sinchiyachishkasapa aypa mana judiyu runakuna Jesukristuta kreyinankunakaman.

²⁶Chaypina Tata Dioska tukuy payta kreyik judiyu runakunatapish uchankunamanta salvankasapa. Tata Dios killkadunpi riman:

“Sion llaktamanta suk salvakuk runa shamunka judiyu runakunata yanapak amana uchallikunankunapa.

²⁷Paykunawan suk paktuta rurasha tukuy mana alli rurashkankunamanta perdonanaynipa.”

²⁸Judiyumasinikuna Jesukristu salvawananchikunata mana kreyinayashpankuna Tata Diosta chikninsapa kankuna atipanaykichipa kreyikushpa kawsayta. Judiyumasinikuna Tata Diosta chikniptinkunapish ñawpa awiluynikunata aklashkankunarayku payka kuyansapalla. ²⁹Tata Dios ñawpa awiluynikunata willarkansapa mirakninikunata kuyashpa yanapanankunapa. Chayta willashkankunarayku yanapankasapa. Tukuy rimashkanta ruranan tiyan.

³⁰Ñawpa tiempu kankunaka Tata Diosta mana kasushkankichichu. Kunanka judiyumasinikuna mana Tata Diosta kasunayaptinkuna payka kankunata llakichishunkichi. ³¹Chaymanta judiyumasinikuna Tata Diosta mana kasunayaptinkunapish suknin diya kasuptinkuna paykunatapish kankunataashina kuyashpa yanapankasapa. ³²Judiyu mana judiyu runakuna Tata Diosta kasushkanchikunarayku payka yachachiwanchisapa tukuy runakuna karselpishina kananchikunata. Chayta yachachiwashpanchikuna munan tukuyta llakichiwashpanchikuna yanapawayninchikunata.

³³Tata Dioska sukaman allimami. Sukaman tukuy laya alli yachakmi.

Sukaman tukuy layata entiendikmi. Mana ni pi atipanchisapachu paypa yuyayninkunata yachayta. Mana atipanchisapachu ruranankunata entiendiyta. ³⁴Mana ni pi Tata Diospa yuyayninkunata entiendinchisapachu. Mana ni pi Tata Diosta nimata yachachinchimansapachu. ³⁵Mana ni pi Tata Diosta suk imata kushkanchisapachu mañananchikunapa kutichiway nishpa. ³⁶Tata Dioska tukuy laya tiyakta rurarkan. Chashna rurashka kashpa paylla tukuy layapi kamachikun. Tukuy laya tiyakmi payllapa. Chayrayku jakuychi payllata alabaypachi! Chashna kachun.

**Pablu yachachikun imashnami Tata
Diosta allita kasushpa
kawsashunchisapa nishpa.**

12 ¹Wawkinikuna, paninikuna, Tata Dios sukaman kuyawaptinchikuna tukuy shunku payta kuyashpa payllapa munananta rurashpa kawsananchikuna tiyan. Chayrayku roygaykichi sufrishpaykichipish Tata Diosta kasushpa kawsanaykichipa. Chashna kasushpa kawsashpaykichi payta kushichinkichi. ²Ama Tata Diosta mana kasunayak runakunapa amañanankunata rurashpa kawsaychichu. Mana alli ruranaykichita sakishpa allita rurayllata yuyaychi allita rurashpa kawsanaykichipa. Chaypirami atipankichi entiendiyta Tata Diospa munananta. Payka munan ashwan ashwanta payta kasushpa payta kushichishpa allita rurashpa kawsanaykichipa.

³Tata Dios yachachikuk kachamuwap-tin tukuy kankunata willaykichi: Allita yuyaykuychi kreyiptikichi ima laya ruranakunatami Tata Dios atipachishushkankichi rurayta nishpa. Ama yuyaychichu kikikichilla tukuy laya yachak kanaykichita.

⁴Ñukanchikunapa kuerpunchikunapi tiyawanchisapa rikchak layanchikuna. Tukuy chaykunaka chikan chikan layata yanapawanchisapa. ⁵Chashnashina *Jesukristuta kreyishpanchikuna aypa kashpanchikunapish suk kuerpushinalla kanchisapa sukwan sukwan yanapana-kushpa kawsananchikunapa.

⁶Tata Dios kikin munashpa tukuy ñukanchikunata atipachiwanchisapa chikan chikan layakunata rurayta. Suk ñukanchikunata atipachiwanchisapa pay ruranayananta yachachikunanchikunapa. Chashna atipachiwaptinchikuna payta kreyishpa ruranayananta yachachikunanchikuna tiyan.

⁷Suk ñukanchikunata atipachiwanchisapa sukta sukta yanapananchikunapa. Chashna atipachiwaptinchikuna allita yanapakunanchikuna tiyan. Suk ñukanchikunata atipachiwanchisapa paypa rimananta yachachinanchikunapa. Chashna atipachiwaptinchikuna allita yachachikunanchikuna tiyan. ⁸Suk ñukanchikunata atipachiwanchisapa sukta sukta animuchikuyta Jesukristuta ashwan allita kreyishpa kawsanankunapa. Chashna atipachiwaptinchikuna allita animuchikunanchikuna tiyan. Suk imanchikunawan maykanta yanapashpa kushikushpalla kunanchikuna tiyan. Kamachikuk kashpanchikuna kushikushpalla allita kamachikunanchikuna tiyan. Maykan mana nimayukta yanapashpanchikuna kushikushpalla yanapananchikuna tiyan.

**Tata Diospa wambrankuna
kashpanchikuna allita rurashpa
kawsananchikuna tiyan.**

⁹Kankuna Tata Diospa wambrankuna kashpaykichi sukwan sukwan kuyana-kuychi. Allita rurashpa kawsaychi. Amana munaychinachu mana allita rurashpa kawsayta. ¹⁰Jesukristuta

kreyik runakuna kashpaykichi sukwan sukwan kuyanakyuchi. Sukwan sukwan yanapanakushpa kasunakushpa kawsaychi.

¹¹Mana killakushpa kushikushpalla tukuy shunku Señorninchi Jesukristuta sirvishpa kawsaychi.

¹²Kushikushpa shuyaychi sieluman rinaykichita. Padesishpaykichipish Jesukristuta kreyishpalla kawsaychi. Ama kunkaychichu Tata Dioswan parlayta.

¹³Jesukristuta kreyikmasikichipa suk iman mana tiyaptin yanapanaykichi tiyan. Chikan llaktamanta Jesukristuta kreyikmasinchikuna shamuptin kushikushpalla wasikichipi chaskinaykichi tiyan.

¹⁴Runakuna sufrichishuptikichi Tata Diosta roygaychi yanapanankunapa. Ama chiknishpa maldisiychichu.

¹⁵Suk runakuna kushikuptinkuna paykunawan tantalla kushikuychi. Sukkuna llakishpa wakaptinkuna paykunawan tantalla wakaychi.

¹⁶Sukwan sukwan allillapi kawsaychi. Ama kreyinakuychichu alli rurak kanaykichita. Tukuy alli modoyuk alli yuyayuk runakunawan kuyanakushpa kawsaychi. Ama kikikichilla yuyaychichu alli yachak kanaykichita.

¹⁷Maykan runa padesichishuptikichika ama kutipaychichu. Allillata rurayta munaychi tukuy runakuna yachanankunapa Tata Diospa wambran-kuna kanaykichita.

¹⁸Runakuna chiknishuptikichipish munaychi kushikushpalla mana aynishpa paykunawan allita kawsayta.

¹⁹Munanayni wawkinikuna, paninikuna, maykan runa padesichishuptikichi ama munaychichu chiknishpa kutipayta. Kawapayaychilla Tata Dioslla kastiganankunapa. Tata Dios killkadunpi riman: “Ñukalla yachani tukuy mana

alli rurak runakunata kastigayta. Ñukalla kastigashasapa.”

²⁰Chaymanta Tata Dios killkadunpi willawanchisapa: “Chiknishuknikichi runakuna yarkaptinkuna karaychi. Yakunayaptinkuna yakuta upyachiychi. Chashna kuyashpa karaptikichi upyachtikichi kikinkunalla pinkachinakunkasapa.” ²¹Sukkuna mana allita rurashuptikichi kutipashpaykichika kankunapish mana allita ruraykankichi. Chayrayku kuyashpalla yanapaychi.

**Pablu yachachiwanchisapa
tukuy awtoridarkunata
kasunanchikunapa.**

13 ¹Tukuy llaktanchikunapi tiyak awtoridarkunata kasunanchikuna tiyan. Mana tiyanchu niman suk awtoridar Tata Dios mana churaptin. Tata Dios munaptin awtoridarkuna tiyan. ²Awtoridarkunata mana kasushpanchikunaka Tata Diospa munananta mana ruraykanchisapachu. Chashna awtoridarkunata mana kasuptinchikuna kastigawananchikuna tiyan.

³Awtoridarkuna tukuy mana alli rurak runakunata kastigashpa manchachinsapa. Allita ruraptinchikuna mana kastigawanachisapachu. Awtoridarkuna mana kastigawananchikunata munashpanchikunaka allita rurashpalla kawsananchikuna tiyan. Chaypina awtoridarkunaka rimankasapa alli rurak kananchikunata.

⁴Awtoridarkuna kuydashpanchikuna Tata Diosta sirvinsapa. Mana allita rurashpanchikunaka kastigawananchikunata manchananchikuna tiyan. Tata Diosta sirvishpa awtoridarkuna mana alli rurak runakunata kastigansapa.

⁵Tata Dios awtoridarkunata churashka kaptin kasunanchikuna tiyan ama kastigawananchikunapa.

Paykunata kasunanchikuna tiyan Tata Dios munaptin. ⁶Tata Dios awtoridarkunata churashka kaptin kullkita kobrawaptinchikunaka pagarakunanchikuna tiyan. Awtoridarkunaka Tata Diosta sirviptinkuna kasunanchikuna tiyan.

⁷Tukuy debikunaykichita pagarakunaykichi tiyan. Awtoridarkuna suk imapa kobrashuptikichi pagarakunaykichi tiyan. Kullkita kobrashuptikichi pagarakunaykichi tiyan. Maykan kuyanaykichi kaptin kuyaychi. Maykan kasunaykichi kaptin kasuychi. ⁸Ama ni pita debiyichichu. Sukwan sukwan kuyanaykichi tiyan. Runamasinchikunata kuyashpanchikuna tukuy Tata Diospa kamachikunankunata kasuykanchisapa.

⁹Tata Dioska killkadunpi riman: “Ama chikan warmiwan uchallikuyichichu. Ama ni pita wañuchiychichu. Ama suwakuyichichu. Ama ni pipa tiyapukninta munaychichu.” Chaymanta suk killkadunpi Tata Dioska riman: “Kankuna kikikichi kuyanaykichi shina runamasikichita kuyanaykichi tiyan.” Chay kamachikunanta kasushpanchikuna tukuy kamachikunankunata kasuykanchisapa. ¹⁰Runamasinchikunata kuyashpanchikuna mana llakitachu kunchisapa. Sukwan sukwan kuyanakushpanchikuna tukuy Tata Diospa kamachikunankunata allita kasuykanchisapa.

¹¹Yachanchisapa sufrinanchikuna tiempupipi kawsayananchikunata. *Jesukristuta kreyishkanchikunamantapacha manana ashwannachu illan Tata Dios kawsananman pushawananchikunapa. Chayrayku akuychi puñudushina kananchikunamanta rikchaypachi. Akuychi Jesukristuta ashwan allita kreyishpa mana sampayashpa kawsaypachi. ¹²Tata Diospa kawsananman

rinanchikunapa paktamuykanna. Ñami chay rinanchikuna diya pakariykanna. Chayrayku amana tutapishina mana allikunata rurashpa kawsaypachinachu. Akuychi Tata Diospa munananllata rurashpa kawsaypachi. Suk soldadu amachanakunarpa churakunanshina kuydanakuypachi.

¹³Akuychi luspishina allita rurashpa kawsaypachi. Ama machashpa ama fiestakunapi sukaman mikushpa wakllichinakuy pachichu. Ama chikan warmiwan uchallikushpa ama sukwan sukwan piñanakushpa kawsaypachichu. Nima sukpa tiyapunanta munashpa kawsaypachichu. ¹⁴Ama munaychichu kikikichipa munanaykichikunallata rurashpa kawsayta. Jesukristu kawsashkanshina kawsaychi paypa munananta rurashpa.

Ama sukwan sukwan yuyanakushpa kawsaypachichu.

14 ¹Sukkuna *Jesukristuta manara allita kreyiptinkuna paykunata kushikushpalla chaskinaykichi tiyan kankunawan tantanakunankunapa. Ama paykunawan ayninakuychichu.

²Ichará sukkuna yuyansapa rikchak laya aycha alli kananta mikunankunapa. Chaymanta ichará sukkuna manara allita Jesukristuta kreyishpara chakramanta tiyakllata mikunsapa. Mana munansapachu nima laya aychata mikuyta. ³Tukuy laya aycha mikuk kashpanchikuna ama washanchaypachichu mana tukuy laya aycha mikuk runakunata. Chaymanta mana aychata mikuk kashpanchikuna ama yuyaypachichu tukuy laya aycha mikuk runakunata. Tata Dios tukuy ñukanchikunata munawanchisapalla. ⁴Ama Jesukristuta kreyikmasikichikunata washanchaychichu. Paykunaka payllata kreyishpa kawsansapa. Tata Dioslla wambranku-

nata kawatan tiyan allitachu manachu ruraykansapa nishpa. Payka atipan yanapayta allita ruranankunapa. Chayrayku mana nimachu kankichi paykunata washanchanaykichipa.

⁵Sukkuna yuyanchisapa suk diyakunalla ashwan alli kananta Tata Diosta kuyananchikunapa. Sukkuna yuyanchisapa tukuy diya alli kananta Tata Diosta kuyananchikunapa. Tukuy ñukanchikuna mana suwan sukwan yuyankushpa munashkanchikuna diya Tata Diosta kuyashunchisapa. ⁶Ñukanchikuna suk diyakunalla ashwan allita Tata Diosta kuyashpanchikuna payta kushichinchisapa. Chaymanta suk ñukanchikuna tukuy layata mikushpanchikuna Tata Diosta kushichinanchikunapa mikunchisapa. Chashna mikushpa payta agradesinchisapa. Suk ñukanchikuna aychata mana mikushpa Tata Diosta kushichinanchikunapa mana mikunchisapachu. Chashna mana mikushpa payta agradesinchisapa.

⁷Kawsashpanchikunapish wañushpanchikunapish mana ñukanchikunallapa munananchikunatachu ruranchisapa.

⁸Kawsashpanchikunara Señorninchi Jesukristupa munananta rurashpa kawsanchisapa. Wañushpanchikunapish sieluman rishpanchikuna payllapa munananta rurashunchisapa. Kawsashpanchikuna wañushpanchikunapish Jesukristullapa kanchisapa. ⁹Jesukristu wañurkan chaymanta kawsamurkan kawsaptinchikunapish wañuptinchikunapish kamachiwakninchikuna kananpa.

¹⁰Suknin diya Tata Diospa ñawpakninpi tukuy runakuna rikurinanchikuna tiyan willawananchikunapa allitachu manachu rurashkanchisapa nishpa. Chayrayku ¿imapatí Jesukristuta kreyikmasinchikunata mana alli rurak kananta yuyankichi? ¿Imapatí

paykunata mana nimatashina kawankichi? ¹¹Tata Dioska killkadunpi riman: “Ñukalla kawsak Tata Dios kashpayni rimani: Tukuy runakuna ñawpakninipi kunkurikushpa kuyawankasapa. Ñukallata alabawankasapa.”

¹²Chashna Tata Dios rimaptin allita yachanchisapa suknin diya tukuy rurashkanchikunata Tata Diosta willananchikunata.

**Ama Jesukristuta
kreyikmasinchikunata
uchallichipachichu.**

¹³Chayta yachaykashpanchikuna ama sukta sukta washanchashpa yuyaypachichu. Allita yuyaykuypachi allita rurashpa kawsayta ama Jesukristuta kreyikmasinchikunata uchallichinanchikunapa.

¹⁴Ñuka Jesukristuta kreyik kashpayni allita yachani tukuy laya mikuna allimi mikunanchikunapa. Chaymanta suk kreyikukmasinchikuna yuyansapa suk mikuna mana alli kananta mikunankunapa. Paykunapa chay mikunaka mana allichu.

¹⁵Tukuy laya mikunata mikuypachichikuna ichara Jesukristuta kreyikmasinchikuna yuyanmansapa mana allita ruraykananchikunata. Chayta yuyaptinchikuna amana chay laya mikunata mikuypachinachu ama paykunata sientichinanchikunapa. Paykunata sientichishpanchikuna manana kuyaykanchisapanachu. Akuychi yuyaypachi paykunarayku Jesukristu wañushkanta. Chayrayku ama munaypachinachu mikunanchikunarayku Jesukristumanta ashunankunapa.

¹⁶Jesukristuta kreyikmasinchikuna mikunanchikunarayku washanchawaptinchikunaka alli mikuna kaptinpish amana chayta mikuypachinachu. ¹⁷Tata Diospa mandunpi kawsashpanchikuna

mana mikunanchikunallatachu mana upyananchikunallatachu yuyashpa kawsananchikuna tiyan. Tata Diospa Espiritun yanapawaptinchikuna allita rurashpalla kushikushpalla sukwan sukwan kuyanakushpalla kawsanchisapa. ¹⁸Chashna Jesukristullata sirvishpa kawsashpanchikuna Tata Diosta kushichinchisapa. Chaypina runamasinchikunapish rimankasapa allita ruraykananchikunata. ¹⁹Chayrayku akuychi munaypachi sukwan sukwan kuyana-kushpa kawsayta animuchinakunanchikunapa Jesukristuta ashwanta kreyishpa kawsayta.

²⁰Allita yachanchisapa tukuy mikuna alli kananta mikunanchikunapa. Alli kaptin-pish ima mikunata mikushpanchikuna ichara Jesukristuta kreyikmasinchikunata uchallichinchimansapa. Chashna kaptinka ama chay mikunata mikuy-pachichu. ²¹Aychata mikushpa vinuta upyashpa suk imakunata rurashpa ichara Jesukristuta kreyikmasinchikunata uchallichinchimansapa. Ama ni pita uchallichinanchikunapa alli kanman ama chayta rurananchikunapa.

²²Yuyanakunanchikuna tiyan Tata Diospa ñawpakninpi allitachu manachu ruraykanchisapa nishpa. Rurashkanchikuna alli kananta yachashpanchikuna kushikunchisapa.

²³Ichara manara yachanchimansapara-chu suk imata mikushpanchikuna uchallikunchichu manachu nishpa. Chashna mana allita yachashpanchikuna ama mikuy-pachichu. Mana yachashpanchikuna alli mana alli kananta mikushpanchikunaka uchallikuykanchisapa.

Llaktamasinchikunata yanapananchikuna tiyan.

15 ^{1*}Jesukristuta allita kreyishpa kawsashpanchikuna manara allita kreyikkunata kuyashpa yanapa-

nanchikuna tiyan. Ama kikin-chikuna-llapa munananchikunata ruraypachichu. ²Tukuy ñukanchikuna runamasinchikunata kushichishpa allininkunapa yanapananchikuna tiyan ashwan allita Jesukristuta kreyishpa kawsanankunapa.

³Jesukristupish mana kikinllapa munanantachu rurarkan. Tata Diosllata kushichiptin aypa runakuna payta washancharkansapa. Tata Diospa killkadunpi Jesukristupa riman: “A Tata Dios, kanta washanchashushpankuna ñukatapish sufrichi-warkansapa.”

⁴Tata Dios ñawpa alli yachachikukkunata willarkan rimananta killkanankunapa ñukanchikunata yachachiwananchikunapa. Tata Diospa rimananka kushichiwanchisapa animuchi-wanchisapa yachananchikunapa sieluman rinanchikunata paywan kawsak.

⁵Tata Dios animuchi-washpanchikuna sukaman yanapawanchisapa kushikushpalla kawsananchikunapa. Chayrayku munani Tata Dios yanapashunaykichipa sukwan sukwan kuyanakushpa Jesukristu kuyakushkanshina kawsanaykichipa. ⁶Chashna sukwan sukwan kuyanakushpa kawsashpaykichi tantalla Jesukristupa Tatan Diosta alabashpa kushichinkichi.

Tata Dios Pabluta willarkan mana judiyu runakunata yachachinankunapa.

⁷Jesukristu ñukanchikunata chaski-washkanchikunashina tukuy payta kreyikmasinchikunata kuyashpa chaskinanchikuna tiyan. Paykunata chaskiptinchikuna runakuna yachankasapa Tata Dios kuyakuk kananta.

⁸Mash uyariwaychi. Jesukristu shamurkan *judiyukunata yanapananchikunapa. Paykunata yanapashpa Tata Dios ñawpa awilunchikunata willash-

kanshina rurarkan. Chayta kawashpan-chikuna yachanchisapa Tata Dios mana llullakushpa tukuy rimashkanta rurananta.

⁹Tata Dios mana judiyu runakunata-pish kuyashkankunarayku Jesukristu shamurkan Tata Diosta alabanankunapa. Ñawpa killkadunpi David Tata Diosta willarkan:

“Ñuka mana judiyu runakunata willasha sukaman allima kanaykita.

Kantashpayni shutikita alabasha.”

¹⁰Chaymanta Tata Diospa rimananpi Moises rimarkan:

“Kankuna mana judiyu runakuna, Tata Diospa wambrankunawan tantalla kushikuychi.”

¹¹Chaymanta Tata Diospa killkadun riman:

“Tukuy llaktakunapi kawsak runakuna, Tata Diosta alabaychi.”

¹²Chaymanta chay ñawpa yachachikuk Isaiyaspish killkarkan:

“Isayipa mirakninmanta nasinka sinchi kamachikuk runa tukuy llaktakunapi kawsak runakunata kamachinankunapa.

Chay runakuna paypi konfiya-kushpa shuyankasapa salvanankunapa.”

¹³Chayrayku animuchiwakninchi Tata Diosta roygani kushichishunaykichipa Jesukristuta kreyiptikichi. Roygani Tata Diospa Espiritun yanapashunaykichipa tukuy willashushkaykichita allita kreyinaykichipa.

¹⁴Wawkinikuna, paninikuna, allita yachani kankuna kuyanakushpa kawsanaykichita. Tata Diospa rimananta allita yachankichi. Allita yachankichi sukwan sukwan animuchinakuyta Jesukristuta ashwan allita kreyinaykichipa. ¹⁵Chayta allita yachap-

tikichipish kay kartata animukuni killkayta ama yachachishkaynita kunkanaykichipa. Tata Dios kuyawashpa willawashka killkanaynipasapa. ¹⁶Ñukaka Jesukristu salvawananchikunata yachachikuykani mana judiyu runakunapish payta kreyinankunapa. Paykuna Jesukristuta kreyiptinkuna Tata Diospa Espiritun yanapansapa allita rurashpa kawsanankunapa. Chashna allita rurashpa kawsaptinkuna ñuka *saserdoteskina kashpa paykunata suk allima ofrendatashina Tata Diosta kunisapa.

¹⁷Jesukristuta kreyishpa kawsashpayni Tata Diosta sirvishpa sukaman kushikuni. ¹⁸Mana animukunichu kikinimanta rurashkaynita parlachikuyta. Jesukristu yanapawaptin mana judiyu runakunata yachachishkaynillata parlachikuni. Allita yachachikuptini allita rurashpa kawsaptini aypa mana judiyu runakuna Tata Diosta kasushpa kawsashkasapa. ¹⁹Tata Diospa Espiritun yanapawaptin aypa almirana *milagrunata rurashkani. Chashnalla Jerusalem llaktamanta Iliria partikaman tukuy maypi Jesukristu salvawananchikunata yachachikuypi purishkani.

²⁰Manara ni pi Jesukristu salvakuk kananta yachachikushkankuna llaktakunapi munani yachachikuyta ama chikan yachachikushkanpi yachachikunaynipa.

²¹Tata Diospa killkadun rimananshina:

“Mana ni suk kuti Tata Diospa rimananta uyarishka runakuna uyarinkasapa.

Tata Dios salvanankunata yachankasapa.”

Pablu yuyarkan Roma llaktaman riyta.

²²Aypa llaktakunapi yachachikushkaynirayku sukaman rinayashpaynipish manara atipashkanirachu riyta kawakni-

kichi. ²³Kunanka ñami tukuchashkanina kay llaktakunapi yachachikuyta. Aypa watakunata yuyashkani riyta kawaknikichi. ²⁴Chayrayku España partiman rishpayni munani kankunawan kushikushpa suk tiemputa kipariyta. Chaymanta munani yanapawanaykichipa España partiman rinaynipa.

²⁵Manara kankunaman rishpaynira Jerusalem llaktaman risha Jesukristuta kreyikmasinchikunapa suk ofrendata apashpa.

²⁶Kay Masedonia partipi Akaya partipi wawkinchikuna munansapa Jerusalem llaktapi mana nimayuk Jesukristuta kreyikmasinkunata yanapayta. Chayrayku kikinkuna munashpa yuyaykushkasapa suk ofrendata kachayta. ²⁷Jesukristuta kreyik judiyukuna mana judiyu runakunata Tata Diospa rimananta yachachirkansapa. Chayrayku chay mana judiyu runakuna Jesukristuta kreyik judiyukunata yanapanankuna tiyan. Chayrayku paykuna sukaman munashpa ofrendata kachashpankuna allita rurashkasapa. ²⁸Ñuka chay ofrendakunata apashkayni-washa atipasha España partiman riyta. Chayman rishpayni kankunawan suk tiemputa kparisha. ²⁹Allita yachani kankunaman riptini Jesukristu sukaman tukuy layapi yanapawananta.

³⁰Wawkinikuna, paninikuna, Kankuna Señorninchi Jesukristuta sukaman kuyankichi. Tata Diospa Espiritun yanapawanchisapa kuyananchikunapa. Chayrayku roygaykichi yanapawanaykichipa Tata Diosta sukaman ñukapa roygashpa. ³¹Tata Diosta roygaychi Judea partipi mana Jesukristuta kreyik runakunamanta kuydawanampa. Roygaychi Jerusalemni kreyikukmasinchikuna apanayni ofrendata kushikushpa chaskinankunapa.

³²Roygaychi Tata Dios munaptin

kushikushpa kankunapi chayanaynipa chaypi samanaynipa. ³³Munani kushichikuk Tata Diosninchi tukuy kankunawan kanampa. Chashna kachun.

**Pablu Jesukristuta
kreyikmasinkunata rimachinsapa.**

16 ¹Chaymanta willaykichi paninchi Febe *Jesukristuta allita kreyishkanta. Payka Senkrea llaktapi Jesukristuta kreyikukkunapa diyakonisami. Utka rinka kawashuknikichi. ²Jesukristuta kreyikmasinchikunata chaskinanchikunashina chay paninchitapish kushikushpa chaskiychi. Payka kreyikukmasinchikunata sukaman yanapashka. Ñukatapish sukaman yanapawashka. Chayrayku ima munananpi yanapaychi.

³Rimachipaychi Jesukristupa rimananta yachachikuyta yanapawak paninchi Prisilata kusan Akilasta. ⁴Paykunami ñukarayku yaka wañurkansapa. Chayrayku sukaman paykunata agradesini. Mana ñukallachu agradesini. Mana *judiyu wawkinchikunapish sukaman agradesinsapa. ⁵Prisilapa Akilaspa wasinpi tukuy tantanakuk wawkinchikunata paninchikunata rimachipaychi. Munanayni wawkini Epenetotapish rimachipaychi. *Asia partipi manara ni pi Jesukristuta kreyik tiyaptinra payka kreyirkan.

⁶Rimachipaychi paninchi Mariyata. Paymi sukaman trabajashpa kankunata yanapashushkankichi. ⁷Rimachipaychi llaktamasinikuna Andronikota Juniasta. Paykunaka karseladumasinikuna karkansapa. Jesukristupa disipulunkuna paykunata sukaman kuyansapa. Paykunaka ñukamanta ñawpakta Jesukristuta kreyirkansapa.

⁸Chaymantapish rimachipaychi Jesukristuta kreyik kuyanayni wawkini Ampliatota. ⁹Rimachipaychi

Jesukristupa rimananta yachachikukmasini Urbanota. Rimachipaychi munanayni wawkinchi Estakista.

¹⁰Rimachipaychi wawkinchi Apelesta. Payka sukaman sufrishpapish Jesukristuta kreyishpa kawsan. Rimachipaychi wawkinchi AristobuloSPA familyankunata.

¹¹Rimachipaychi llaktamasini Herodionta. Rimachipaychi Señorninchi Jesukristuta kreyik Narsisopa familyankunata. ¹²Rimachipaychi paninchi Trifenata paninchi Trifosata. Paykunaka Señorninchita sirvishpa trabajaysapa. Rimachipaychi kuyanayni paninchi Persidata. Paypish Señorninchita sukaman sirvishpa trabajashka.

¹³Rimachipaychi sukaman alli yachak alli rurak wawkinchi Rufota. Paypa mamantapish rimachipaychi. Payka mamaynishinami kuyawashka.

¹⁴Rimachipaychi wawkinchi Asinkritota, wawkinchi Flegontesta, wawkinchi Hermesta, wawkinchi Patrobasta, wawkinchi Hermasta, tukuy paykunawan kakkunata. ¹⁵Rimachipaychi wawkinchi Filologota, paninchi Juliata, wawkinchi Nereota, paypa panintapish. Rimachipaychi chay wawkinchi Olimpasta. Rimachipaychi tukuy paykunawan tantanakuk wawkinchikunata.

¹⁶Sukwan sukwan kushikushpa rimachinakuychi. Tukuy kaypi Jesukristuta kreyik kankunatapish rimachishunkichi.

¹⁷Wawkinikuna, paninikuna, mash allita uyariwaychi. Suk runakuna alli yachachishkaynikunamanta chikan layata yachachikunsapa. Kankuna allita Jesukristuta kreyishpa kawsashkaychikimanta anchuchishunayashpaykichi uchallichishunayankichi. Chay laya runakunamanta ashuychi. ¹⁸Paykunaka mana Señorninchi Jesukristutachu

sirvinsapa. Kikinkunapa mana alli munanankunallata ruransapa. Allipi tukushpa alli yachachikukshina mana kuskanpi aynikuy yachak runakunata llullachinsapa.

¹⁹Tukuy runakuna yachansapa kankuna allita Jesukristuta kreyishpa kawsanaykichita. Chayrayku sukaman kushikuni. Munani yachanaykichipa allillata rurayta. Munani ama yachanaykichipa mana allikunata rurayta.

²⁰Kushichiwakninchi Tata Dios utkana yanapashunkichi kamachikuk supay *Satanasta saru saru ruranaykichipa. Munani Señorninchi Jesukristu llakichishushpaykichi yanapashunaykichipa.

²¹Wawkinchi Timoteo Tata Diospa rimananta yachachikukmasini rimachishunkichi. Llaktamasinikuna Lusianowan Jason Sosipaterpish rimachishunkichi.

²²Ñuka Tersio wawkinchi Pablupa killkakuknin kashpayni kay kartata killkashpayni Señorninchita kreyikmasinikunata rimachiykichi.

²³Wawkinchi Kayo rimachishunkichi. Paypa wasinpi kawsaykani. Payka tukuy Jesukristuta kreyikkunata wasinpi kushikushpa chaskinsapa. Rimachishunkichi kay llaktapa kullki wakaychak Erasto. Rimachishunkichi wawkinchi Kuartu.

²⁴Munani Señorninchi Jesukristu tukuy kankunata yanapashunaykichipa. Chashna kachun.

Pablu yachachikushkanta tukuchan.

²⁵Akuychi Tata Diosta alabaypachi. Paymi atipan yanapawayninchikunata mana shaykushpa Jesukristuta allita kreyishpa kawsananchikunapa. Ñawpamantapacha Tata Dios yuyarkan salvawayninchikunata. Chashna yuyashpapish manara ni pita entiendi-

chirkansaparachu imashnami salvawa-shunchisapa nishpa. Kunanka ñami entiendichiwashkanchisapana Jesukristu wañushkanrayku salvawananchikunata. Chayta yachachikuni.

²⁶Mana tukuyniyuk Tata Diosninchika ñawpa alli yachachikukkunata willarkansapa killkanankunapa salvawananchikuna runa shamunanta. Kunanka Tata Dios ñami tukuy partipi

kawsak runakunata yuyayninta entiendichishkasapana tukuy runakuna Jesukristuta kreyishpa kasushpa kawsanankunapa.

²⁷Tata Diosninchika alli yachakmi. Paylla tukuy layata yachan. Chayrayku Jesukristuta kreyishpanchikuna akuychi Tata Diosta alabaypachi. Chashna kachun.

Chayllata killkashkaykichi.